

DECISIO

ACTUALISATIE VERKENNING WATERRECREATIE NOORD-HOLLAND

EINDRAPPORT, 29 APRIL 2025

DECISIO

TITEL

Actualisatie verkenning waterrecreatie Noord-Holland

DATUM

29 april 2025

STATUS RAPPORT

Eindrapport

OPDRACHTGEVER

Provincie Noord-Holland

PROJECTTEAM DECISIO

Gerwin van der Meulen

Floortje Cieraad

Soesja Zuiderwijk

Freek Lier

CONTACTGEGEVENS DECISIO | ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Valkenburgerstraat 212

1011 ND Amsterdam

T 020 – 67 00 562

E info@decisio.nl

I www.decisio.nl

BRON FOTO VOORZIJD: BART HOMBURG / BART@FBHFOTO.NL. FOTO VERKREGEN VIA WWW.BEELDBANKZAANSTREEK.NL. GEBRUIK VAN DEZE FOTO IS ALLEEN TOEGESTAAN ALS AFBEELDING OP DE VOORZIJD VAN DIT RAPPORT. VOOR ANDERE GEBRUIK VAN DEZE FOTO: NEEM CONTACT OP MET BART HOMBURG.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	I
1. Inleiding	1
2. Kustrecreatie	4
3. Cruise- en chartervaart.....	11
4. ‘Grote’ pleziervaart.....	20
5. ‘Kleine’ pleziervaart.....	29
6. Watersporten	36
7. Analyse en conclusies	50

Samenvatting

Ontwikkeling van waterrecreatie in Noord-Holland: sterk toename

In de afgelopen 5-10 jaar zijn alle vormen van waterrecreatie in Noord-Holland sterk toegenomen. Vooral kustrecreatie en riviercruises hebben een aanzienlijke groei doorgemaakt. Kleine pleziervaart zoals sloepvaren, kanoën en roeien zijn ook sterk in populariteit gegroeid.

Kustrecreatie heeft een aanzienlijke toename gezien in zowel dagbezoek als meerdaags verblijf. Het Noord-Hollandse strand is de op twee na belangrijkste bestemming voor toeristen, met miljoenen bezoekers uit binnen- en buitenland. Het aantal buitenlandse bezoekers aan de kust is tussen 2012 en 2024 verdubbeld, terwijl het aantal binnenlandse bezoekers met 25 procent is toegenomen.

De *'grote' pleziervaart* heeft een lichte stijging gezien in het aantal jachthavens, van 297 in 2018 naar 316 in 2024. Het aantal ligplaatsen in Noord-Holland bleef constant, met ruim 35.000 ligplaatsen per 2018.

Cruise- en chartervaart zijn belangrijke internationale markten, vooral in Amsterdam. De riviercruise is sterk gegroeid, van 2.000 aanlopen in 2010 naar zo'n 3.700 aanlopen in 2024. Zeecruises ondervinden nog gevolgen van de coronapandemie en zijn nog niet op het niveau van voor 2020.

De *'kleine' pleziervaart* zoals sloepvaren, kanoën en roeien is sterk in populariteit gegroeid. Sloepvaren is met circa 1,1 miljoen dagtochten een belangrijke pleziervaartactiviteit, met een toename van circa 20 procent tussen 2013 en 2021. Kanoën/kajakken is ook sterk toegenomen, van 246.000 dagtochten in 2010 naar 440.000 dagtochten in 2021. Roeien is eveneens in trek, met een toename van 252.000 dagtochten in 2010 naar 361.000 dagtochten in 2021.

Omvangrijke economische impact waterrecreatie

De totale economische impact van waterrecreatie in Noord-Holland wordt geschat op 6,3 – 6,7 miljard euro per jaar. Kustrecreatie heeft de grootste economische impact, gevolgd door grote pleziervaart en de cruisesector

Kustrecreatie draagt bij aan miljarden euro's aan directe en indirecte uitgaven in Noord-Holland. Van alle onderzochte vormen van waterrecreatie heeft kustrecreatie veruit de omvangrijkste economische impact. Miljoenen bezoekers, zowel binnenlands als buitenlands, trekken jaarlijks naar de Noord-Hollandse kust voor recreatieve activiteiten en verblijf. Vooral buitenlandse en meerdaagse bezoekers

spenderen aanzienlijke bedragen tijdens hun verblijf. Dit resulteert in substantiële inkomsten, wat van groot belang is voor de economie en de werkgelegenheid in de provincie.

Grote pleziervaart en de *cruisesector* leiden eveneens tot veel bestedingen. Activiteiten in de grote pleziervaart en de cruise- en chartervaart zorgen voor honderden miljoenen euro's aan inkomsten. Het aantal watersporters en passagiers bij deze vormen van waterrecreatie in Noord-Holland is relatief klein, zeker in vergelijking met de kustrecreatie, maar de uitgaven per persoon zijn aanzienlijk. Watersporters betalen bijvoorbeeld hoge bedragen voor ligplaatsen en passagiers geven veel geld uit tijdens cruise- en charteractiviteiten.

Kleine pleziervaart en *watersport* dragen bescheiden bij aan de regionale economie. Jaarlijks bedragen de bestedingen miljoenen tot tientallen miljoenen euro's. Deze uitgaven bestaan uit kosten voor dagtochten, contributies aan verenigingen en andere gerelateerde bestedingen in de horeca of detailhandel.

SWOT-analyse

Noord-Holland heeft een divers aanbod aan waterrecreatie en -toerisme met een aanzienlijke economische impact. Echter, er is eveneens hoge druk op toeristische voorzieningen tijdens piekmomenten. Er zijn nog vele kansen voor waterrecreatie en -toerisme in Noord-Holland, zoals de groeiende vraag naar vrijetijdsbesteding, de nabijheid van Amsterdam en Schiphol, en de brede tendens van verduurzaming. Er zijn echter ook bedreigingen zoals klimaatverandering, toenemende druk op natuur en biodiversiteit, en schaarse ruimte.

De sterkte van Noord-Holland ligt in het diverse aanbod van waterrecreatie en -toerisme, met een aanzienlijke economische impact. De provincie heeft een zeer aantrekkelijke kustzone met een breed aanbod aan voorzieningen, sportfaciliteiten en toeristische/recreatieve activiteiten. Daarnaast kent Noord-Holland een zeer divers aanbod van meren en plassen, sloten en kanalen, havens en interessante toeristische en recreatieve bestemmingen. De zwakte ligt in de hoge druk op toeristische en recreatieve voorzieningen tijdens piekmomenten, wat kan leiden tot overlast en negatieve effecten op het vlak van geluid, afval en veiligheid. En er is nog sprake van veel verbrandingsmotor gerelateerde waterrecreatie met emissies en daaraan gerelateerde gezondheids- en leefbaarheidseffecten tot gevolg.

De kansen liggen in de groeiende vraag naar vrijetijdsbesteding, recreatie en toerisme, en de ligging van Noord-Holland biedt blijvend nieuwe mogelijkheden voor waterrecreatie. De nabijheid van Amsterdam en Schiphol biedt binnen de context van een blijvende toename van recreatie en toerisme ook in de toekomst meer

mogelijkheden op het vlak van combinatiebezoek. De brede tendens van verduurzaming leidt tot nieuwe kansen voor waterrecreatie, zoals elektrische aandrijving en nieuwe vormen van waterrecreatie/toerisme. Verdere digitalisering zal in de toekomst alle vormen van waterrecreatie en -toerisme meer toegankelijk maken voor een breder publiek. De bedreigingen liggen in klimaatverandering, wat leidt tot toename van onder meer blauwalg en waterplanten en daarmee tot een beperkte toegang tot waterrecreatiegebieden. De groei van waterrecreatie leidt tot toenemende druk op natuur en biodiversiteit en de identiteit van kustplaatsen staat onder druk door tijdelijke bewoning en leegstaande vakantiehuizen. Tot slot, ruimte is schaars door meerdere maatschappelijke opgaven zoals mobiliteit, woningbouw, duurzame energie en werklocaties. Dit leidt tot een beperkte uitbreidingsruimte voor waterrecreatie.

Rol van Amsterdam

Amsterdam heeft een hoge toeristische druk door zee- en riviercruises. De stad zet in op verduurzaming en uitstootbeperking van vaartuigen. Vanwege de toeristische druk is Amsterdam van plan om het aantal zee- en riviercruiseschepen dat Amsterdam aandoet in te perken naar maximaal 100 zeecruiseschepen en maximaal 1.150 riviercruiseschepen. Het te verwachten gevolg hiervan is dat rederijen van riviercruiseschepen de komende jaren alternatieve aanlandingshavens nabij Amsterdam zullen gaan opzoeken om hun passagiers alsnog naar de toeristische bestemmingen van Amsterdam te verplaatsen (of op zoek gaan naar een geschikte locatie nabij Amsterdam waar een rederij een eigen kade kan ontwikkelen). Het ligt voor de hand dat de zeecruise uitwijkt naar IJmuiden en Rotterdam. De riviercruise zal waarschijnlijk zoveel als mogelijk uitwijken naar de havens in Zaandam, Haarlem, Huizen, Lelystad en West-Friesland; zelfs uitwijk naar Rotterdam is aannemelijk. De te verwachten uitwijk van riviercruiseschepen zal leiden tot meer busbewegingen en over langere afstand(en); voor belangrijk deel van en naar de Noord-Hollandse regio nabij Amsterdam. Daarnaast zal de verstedelijking van Amsterdam en de Oostflank MRA de vraag naar recreatieve voorzieningen doen toenemen. Alleen al in de Oostflank MRA worden naar verwachting tot 2040 +80.000 woningen toegevoegd. Daarnaast vindt in/nabij Amsterdam, zoals bijvoorbeeld IJburg, verder verstedelijking (en een daarmee gepaard gaande toename van het aantal inwoners) plaats. Meer inwoners, vooral in het gebied Amsterdam/Almere zal de komende jaren de vraag naar recreatieve voorzieningen, waaronder watergerelateerd, doen toenemen. Het ligt daarbij voor de hand dat vooral meer voorzieningen en faciliteiten nodig zullen zijn als het gaat om sloepvaren, 'kleine' recreatievaart zoals kanoën en diverse watersporten zoals surfen en suppen. Amsterdam zet de toon door in toenemende mate te eisen dat uitstoot van vaartuigen wordt beperkt en niet meer is toegestaan. Zo stelt Amsterdam al eisen voor wat betreft het gebruik van walstroom (in plaats

van dieselgeneratoren) door zeecruise- en riviercruiseschepen. Daarnaast geldt vanaf april 2025 dat het centrumgebied een uitstootvrije zone is voor pleziervaartuigen.

Toekomstige uitdagingen

Het beleid van Noord-Holland heeft bijgedragen aan de positieve ontwikkeling van waterrecreatie en -toerisme. Er zijn echter uitdagingen zoals klimaatverandering en ruimtegebrek. Klimaatverandering leidt tot toename van onder meer blauwalg en waterplanten, wat de toegang tot waterrecreatiegebieden beperkt. De groei van waterrecreatie leidt tot toenemende druk op natuur en biodiversiteit. Daarnaast is ruimte schaars door meerdere maatschappelijke opgaven zoals mobiliteit, woningbouw en duurzame energie.

De provincie moet een balans vinden tussen het bevorderen van waterrecreatie en het beschermen van de natuurlijke omgeving. Dit vereist innovatieve oplossingen en samenwerking tussen verschillende belanghebbenden. Bovendien is er een groeiende behoefte aan duurzame infrastructuur en faciliteiten om de impact op het milieu te minimaliseren. Het is essentieel om de recreatieve druk te spreiden en alternatieve locaties te ontwikkelen om overbelasting van populaire gebieden te voorkomen. Daarnaast moeten er maatregelen worden genomen om de waterkwaliteit te verbeteren en de biodiversiteit te behouden. Het aanpakken van deze uitdagingen zal cruciaal zijn voor het behoud van Noord-Holland als aantrekkelijke bestemming voor waterrecreatie.

1. Inleiding

Achtergrond

Waterrecreatie is belangrijk voor de vrijetijdseconomie en -besteding in Noord-Holland. Vele inwoners en toeristen vanuit Nederland en het buitenland genieten jaarlijks van het Noord-Hollandse (water)landschap. Vanuit een breed maatschappelijk belang, van economie tot bewegen en beleving, voert de provincie Noord-Holland al vele jaren beleid uit om waterrecreatie te ondersteunen en ontwikkelen.

Uitvoeringsprogramma waterrecreatie 2021 – 2025 (provincie Noord-Holland)

“Met dit Uitvoeringsprogramma 2021-2025 werken wij met alle betrokkenen in de sector samen verder aan het behoud en de versterking van de positie van Noord-Holland als watersportprovincie bij uitstek! Doelen en strategie: het gebruik en beheer van water, het versterken van de economische waarde én de maatschappelijke waarde van waterrecreatie, blijven als opgaven in de visie de ongewijzigde pijlers van het beleid. Eerder geïntroduceerde bijbehorende uitgangspunten als samenwerking, ambities en opgaven op bovenlokaal, regionaal en bovenregionaal niveau en een goed vaarnetwerk zijn daarbij nog steeds leidend. Eerder gekozen werkwijzen en principes als ‘zonering’, ‘aquapunctuur’ en ‘verbinding waterland’ zullen wij ook de komende uitvoeringsperiode blijven toepassen.”

Ter voorbereiding op het uitvoeringsprogramma voor de periode 2026 - 2030 heeft de provincie Noord-Holland Decisio gevraagd een actualisatie uit te voeren van de door Decisio in 2012 en 2015 uitgevoerde verkenning.

Vraagstelling actualisatie verkenning

In de verkenning van waterrecreatie staat de volgende vraag centraal:

Welke trends en ontwikkelingen spelen momenteel op het gebied van waterrecreatie in Noord-Holland?

Onderliggende, relevante onderzoeksvragen daarbij zijn:

- Wat zijn de geactualiseerde cijfers voor waterrecreatie?
- Wat is het geactualiseerd inzicht in economische impact van alle vormen van waterrecreatie?
- Hoe onderscheidt de regio Amsterdam zich op het vlak van waterrecreatie van andere Noord-Hollandse regio's?
- Wat zijn de relevante trends en ontwikkelingen binnen de verschillende vormen van waterrecreatie?

- Wat zijn toekomstige uitdagingen op het vlak van waterrecreatie voor de provincie Noord-Holland?
- Wat is, met het oog op het uitvoeringsprogramma 2026 – 2030, een logische afbakening van waterrecreatie?

Afbakening scope

Er zijn uiteenlopende vormen van waterrecreatie en -toerisme. In dit onderzoek is – zo goed als mogelijk – aangesloten op het onderscheid dat eerder in de onderzoeken uit 2012 en 2015 aan bod kwam. Daar waar relevant is expliciet het onderscheid tussen ‘recreatie’ en ‘toerisme’ aangehouden. In dit onderzoek is de volgende indeling gebruikt:

Tabel 1.1 Indeling verschillende vormen van waterrecreatie

Kustrecreatie	Cruise- en chartervaart	‘Grote’ pleziervaart	‘Kleine’ pleziervaart	Watersporten
Kust dagbezoek	Zeecruise	Jachthavens	Sloepvaren	Surfsporten
Kust verblijf	Riviercruise	Motorboten	Kanoën/kajakken	Suppen
	Chartervaart	Zeilboten	Roeien	Waterskiën
				Wakeboarden
				Hengelsport
				Duiken
				Schaatsen

Bronnenonderzoek

De actualisatie is uitgevoerd op basis van deskresearch. Daarbij is zoveel als mogelijk gebruik gemaakt van dezelfde bronnen van de uitgevoerde verkenningen in 2012 en 2015 (voor de vergelijkbaarheid). Gedurende het onderzoek is gebleken dat grotendeels alle eerder gebruikte bronnen geen actuele of geüpdatete informatie boden. Daarom zijn nieuwe bronnen gebruikt om een zo volledig mogelijk en actueel beeld te geven. Dit betekent dat de cijfers over de verschillende vormen van waterrecreatie en -toerisme in het voorliggende onderzoek in belangrijke mate niet vergelijkbaar zijn met de kwantitatieve inzichten uit 2012 en 2015. We hebben in huidige onderzoek wel, op basis van de nieuwe bronnen, getracht gegevens over voorgaande jaren op te nemen zodat een ontwikkeling geschetst kan worden. Verder zijn de meest actueel beschikbare cijfers opgenomen. Dit kan betekenen dat het meest actuele jaar (zichtjaar) per subsector binnen de waterrecreatie afwijkt. Daarbij achten we het belang van het meest recente cijfer groter dan het presenteren van vergelijkbare jaarcijfers voor alle onderdelen van waterrecreatie.

Inschatting van economische impact

We hebben voor elke vorm van waterrecreatie de economische impact ingeschat. Daarvoor hebben we gebruik gemaakt van cijfers over omzetten en bestedingen. Een belangrijk bron hiervoor was het Watersportonderzoek (2022) van NBTC. De directe economische effecten zijn door Decisio berekend op basis van financiële/economische gegevens per subsector, cijfers over aantal dagbestedingsactiviteiten, leden, etc. De indirecte effecten zijn door Decisio geschat op 50 procent van de directe economische effecten. Deze inschatting is afgeleid van het regionaal-economisch input/outputmodel van Decisio en heeft specifiek betrekking op de sector 'sport en recreatie'.

Inschatting van Brede Welvaartseffecten

De impact van waterrecreatie gaat verder dan alleen de economische betekenis. Waterrecreatie biedt mensen voldoening, stimuleert fysieke activiteit en brengt hen in contact met het landschap en de natuur. Om aan dergelijke waarde van waterrecreatie invulling te geven is vanuit diverse brede welvaartsthema's (gebaseerd op de Brede Basismonitor provincie Noord-Holland¹) ingeschat in welke mate waterrecreatie bijdraagt aan het welzijn en de welvaart van de inwoners en bedrijven van Noord-Holland. Een aantal van deze thema's is nauw verbonden met de economische impact, zoals economie en werk. Andere thema's richten zich op bredere maatschappelijke aspecten. Voor wat betreft Brede Welvaart beschouwen we de bijdrage van waterrecreatie als het gaat om: Economie en werk, Gezondheid, Welzijn, Bereikbaarheid, Samenleving, Natuur, klimaat en milieu en Ruimte en wonen.

Impact van corona

In dit onderzoek besteden we alleen aandacht aan de impact van corona wanneer dit relevant is. We hebben getracht om zoveel als mogelijk informatie te verzamelen van ná de coronapandemie om de invloed van corona op cijfers te beperken. Echter, is niet uit te sluiten dat corona de gepresenteerde cijfers beïnvloed heeft.

¹ [Provincie Noord-Holland. Brede Basismonitor Noord-Holland](#)

2. Kustrecreatie

Het Noord-Hollandse kustgebied is een aaneengesloten kust- en duingebied van Zandvoort tot Den Helder en het Waddeneiland Texel. Daarnaast kent Noord-Holland een lange zoetwaterkust langs het IJsselmeer, Markermeer, IJmeer en Gooimeer. De Noord-Hollandse kust trekt jaarlijkse vele toeristen en recreanten uit eigen provincie, Nederland en het buitenland.

Bekende toeristische (strand)hotspots in het Noord-Hollandse kustgebied zijn Zandvoort, Egmond aan Zee, Wijk aan Zee, Bergen aan Zee en Texel. Bezoekers komen hier om te genieten van zon, zee en strand, maar ook voor actieve recreatie en water-, strand- en durfsporten. Wandelen en fietsen door de duinen trekken natuurliefhebbers, terwijl watersporters zich uitleven met sporten zoals zeilen en 'coastal roeien'. Op het strand beoefenen mensen bovendien uiteenlopende sporten en activiteiten zoals beachvolleybal en frisbeeën. Tenslotte is de kust het opstappunt voor *durfsporten*² zoals kitesurfen, jetskiën, golfsurfen en waterskiën.

Kustrecreatie aan het IJsselmeer, Markermeer, IJmeer en Gooimeer

Naast de kustrecreatie aan zee zoeken veel mensen ook de oevers van het IJsselmeer, Markermeer, IJmeer en Gooimeer op voor recreatieve activiteiten en sport. Zeilen, wind- en kitesurfen, suppen, vissen, kanoën en kajakken zijn populaire activiteiten (zie hoofdstuk 6). Daarnaast genieten bezoekers van de rust en natuur in deze gebieden. Fietsen, wandelen en vogelspotten zijn voorbeelden van ontspannen activiteiten die mensen ondernemen aan de oevers van de zoetwaterkust van Noord-Holland.

2.1 Huidige stand van zaken

Ruim 30 procent toeristen Noord-Holland bezoekt het strand

Het strand is een van de populairste toeristische bestemmingen in Noord-Holland. Alleen het Van Gogh Museum en het Anne Frank Huis trekken jaarlijks meer bezoekers. Meer dan 30 procent van alle toeristen in Noord-Holland brengt een bezoek aan het strand³. Voor alle toeristen in Nederland ligt het percentage 'strandbezoekers' op minder dan 20 procent⁴.

² [Bureau Buiten in opdracht van de provincie Noord-Holland \(2019\)](#) definitie durfsport: sporten die plaatsvinden op/aan het water en gepaard gaan met zekere snelheid en een zekere ruimtebehoefte met zich mee brengen.

³ [NBTC \(2023\). Internationaal bezoek in beeld](#)

⁴ [CBS \(2021\). Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2021](#)

Noord-Hollandse strand trekt jaarlijks miljoenen binnen- en buitenlandse dagbezoekers

Nederlanders maken regelmatig een dagtrip naar het Noord-Hollandse strand. Jaarlijks ondernemen 9,2 miljoen Nederlanders zo'n uitstapje. Ook vanuit de buurlanden Duitsland en België reizen veel mensen naar de Nederlandse kust. In 2022 vonden vanuit onze buurlanden ongeveer 13,5 miljoen dagbezoeken aan Noord-Holland plaats. We schatten dat daarvan circa 5,3 miljoen plaatsvonden aan het Noord-Hollandse strand⁵.

Tevens ook miljoenen overnachtingen per jaar

In totaal schatten we dat het aantal overnachtingen aan de Noord-Hollandse kust ongeveer 13 miljoen per jaar bedraagt (dat is circa een derde van de totale 40 miljoen overnachtingen in Noord-Holland) door ongeveer 5 miljoen gasten.

Tabel 2.1 Aantal strandpaviljoens, gasten, overnachtingen en dagbezoeken, 2019-2025

Aantallen	Zeeland	Zuid-Holland	Noord-Holland	Friesland	Nederland	% NH
Strandpaviljoens ⁶	70	155	132	19	413	32 %
Gasten logiesaccommodaties ⁷	3,1 mln	6,7 mln	16,0 mln	2,1 mln	51,7 mln	31 %
Overnachtingen logiesaccommodaties ⁸	13,2 mln	16,6 mln	40,2 mln	7,1 mln	146,1 mln	28 %
Dagbezoeken Nederlanders aan strand ⁹	5,3 mln	9,9 mln	9,2 mln	n.b.	n.b.	35 %
Dagbezoeken Duitsers/Belgen aan strand ¹⁰	n.b.	n.b.	5,3 mln	n.b.	n.b.	n.b.

Bron: zie voetnoten onderaan deze pagina

Ruim de helft van kusttoeristen komt van eigen bodem

Ruim de helft van de kustbezoekers die blijven overnachten is afkomstig uit Nederland¹¹. Van de buitenlandse toeristen die aan de kust overnachten komt bijna driekwart uit Duitsland.

⁵ NBTC (2023). Internationaal bezoek in beeld

⁶ Van Spronsen & Partners Horeca – Advies (2019). Strandpaviljoens in Beeld

⁷ CBS Statline (2025). Logiesaccommodaties; gasten, nachten, woonland, logiesvorm, regio

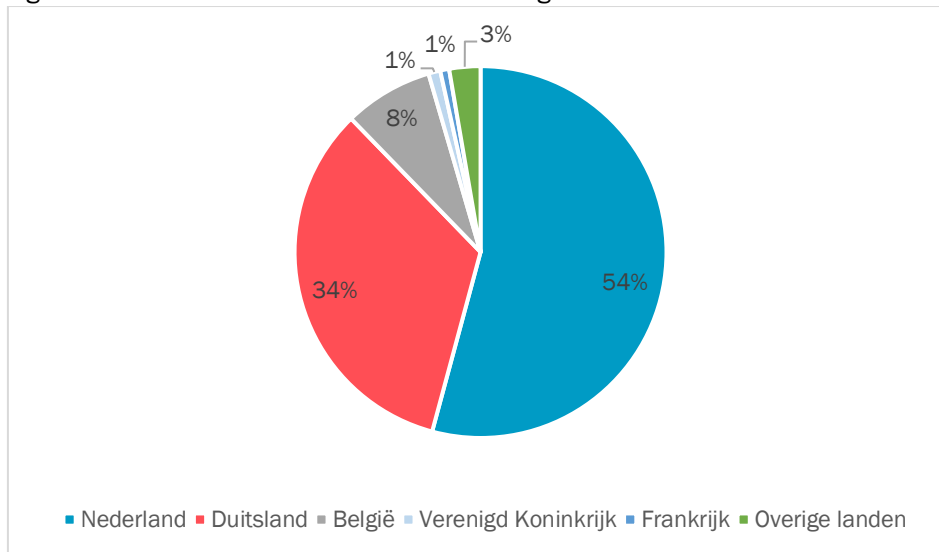
⁸ Idem

⁹ Blauw (2023). Hoe beleven Nederlandse kustbezoekers de Noordzeekust?

¹⁰ NBTC (2023). Internationaal bezoek in beeld

¹¹ CBS Statline (2025). Logiesaccommodaties; gasten, nachten, woonland, logiesvorm, regio

Figuur 2.1 Land van herkomst van de meerdaagse strandbezoekers

Bron: CBS Statline

Zowel het grootste deel van de Nederlandse als internationale toeristen verblijft tijdens een meerdaags bezoek aan de Nederlandse kust in een hotel, pension of huisjespark. Populaire kustactiviteiten van deze toeristen betreffen onder andere wandelen, relaxen, genieten van de natuur, uitwaaien en horecabezoek¹².

Verdubbeling meerdaagse buitenlandse kustbezoekers tussen 2012 en 2024

Tussen 2012 en 2024 is het aantal meerdaagse kustbezoekers toegenomen¹³. Voor Nederlandse toeristen gaat dit om een toename van ongeveer 25 procent terwijl de toename van buitenlandse toeristen ongeveer verdubbelde. Voor beide groepen (binnenlandse en buitenlandse toeristen) geldt dat het aantal toeristen anno 2024 hoger is dan de periode voor corona.

2.2 Trends en ontwikkelingen

Er zijn meerdere opvallende trends en ontwikkelingen binnen de kustrecreatie:

- **Huisjesparken in trek:** een steeds groter deel van de meerdaagse vakanties aan de kust wordt doorgebracht in huisjesparken. Onder buitenlandse toeristen is het aantal gasten dat in een huisjespark verblijft tussen 2012 en 2024 zelfs verdrievoudigd¹⁴.
- **Duurzaamheid:** Noord-Holland heeft de milieuvriendelijkste stranden van Nederland. Bijna de helft van de stranden met een Blauwe Vlag bevindt zich in

¹² [Blauw \(2023\). Hoe beleven Nederlandse kustbezoekers de Noordzeekust?](#)

¹³ [CBS Statline \(2025\). Logiesaccommodaties: gasten, nachten, woonland, logiesvorm, regio](#)

¹⁴ Idem

deze provincie¹⁵. De Blauwe Vlag is een internationale erkenning voor inspanningen op het gebied van duurzaamheid. Deze inspanningen omvatten onder andere maatregelen voor goede waterkwaliteit, goede veiligheidsvoorzieningen, schone en goed onderhouden faciliteiten en aandacht voor natuureducatie.

- **Toeristische druk:** de toeristische druk in Noord-Holland is hoog¹⁶. De toeristische druk wordt uitgedrukt in het aantal toeristen ten opzichte van inwoners in een gebied. De intensiteit van toeristische overnachtingen is in de kustgebieden afgelopen jaren toegenomen. Deze toename is ook zichtbaar in het aantal overnachtingen in particuliere huur per dag per 100 inwoners. De kop van Noord-Holland loopt in toeristische druk aan kop. In 2023 zijn hier 4,6 overnachtingen per dag per 100 inwoners. In 2014 was deze intensiteit indicator nog 3,3.
- **Populariteit watersport:** Tegen deze achtergrond van toenemende kustrecreatie zijn er ook interessante trends te zien op het gebied van watersporten zoals (catamaran)zeilen, foilen en surfen. Deze activiteiten trekken steeds meer liefhebbers naar de (Noord-Hollandse) kust dankzij hun toegankelijkheid en de avontuurlijke ervaringen die ze bieden.
- **Langer zomerseizoen:** de (aaneengesloten) Nederlandse zomerperiode is als gevolg van klimaatverandering langer geworden¹⁷. Dit resulteert in meer 'stranddagen' wat mogelijk weer leidt tot meer bezoeken aan het Noord-Hollandse strand.

2.3 Economische betekenis en Brede Welvaart

Economische betekenis van kustrecreatie significant: miljarden euro's aan bestedingen

Toeristen die aan de kust overnachten of recreëren dragen significant bij aan de economie van Noord-Holland. De totale (directe en indirecte) opbrengsten voor Noord-Holland van kustrecreatie bedragen ruim 5 miljard euro. Dit komt logischerwijs voort uit de miljoenen mensen uit binnen- en buitenland die de Noord-Hollandse kust opzoeken om te recreëren. De bestedingen bestaan voor het grootste deel uit directe bestedingen van toeristen (3,4 miljard euro) en voor een kleiner deel (1,7 miljard euro) uit indirecte effecten in de gehele economische keten (van toeleveranciers).

Onderstaande tabel geeft een indicatie van de (directe en indirecte) effecten van activiteiten binnen de kleine pleziervaart voor Nederland en Noord-Holland.

¹⁵ [Blauwe Vlag \(2025\). Milieuvriendelijke stranden in Nederland](#)

¹⁶ [Waterrecreatie Nederland \(2024\). Watersport stijgt in populariteit onder Nederlanders](#)

¹⁷ [WUR \(2012\). Effecten van klimaatverandering op recreatie en toerisme](#)

Tabel 2.2 Directe en indirecte effecten kustrecreatie Noord-Holland

Noord-Holland		
	Direct	Indirect
Kustrecreatie		
Meerdaagse bezoekers (binnenland)	647,0 mln	323,5 mln
Eendaagse bezoekers (binnenland)	193,2 mln	96,6 mln
Meerdaagse bezoekers (inkomend)	1.530,9 mln	765,4 mln
Eendaagse bezoekers (inkomend)	1.070,6 mln	535,5 mln
TOTAAL	3.441,6 mln	1.720,8 mln
TOTAAL: DIRECT + INDIRECT	5,2 mld.	

Bron: berekening Decisio op basis van meerdere bronnen

Driekwart van de bestedingen door meerdaagse bezoekers

Het grootste deel (75 procent) van de inkomsten binnen de kustrecreatie komt van meerdaagse bezoekers. Deze groep geeft relatief veel geld uit, onder andere aan overnachtingen en maaltijden. Hoewel het aandeel van eendaagse bezoekers hoger ligt, geven zij aanzienlijk minder geld uit dan de meerdaagse bezoekers waardoor de economische impact van deze groep een stuk lager ligt (25 procent).

De economische impact is berekend met behulp van kerncijfers over de gemiddelde uitgaven van recreatieve bezoekers. Nederlandse dagtoeristen besteden gemiddeld 21 euro per persoon¹⁸. Dit relatief lage bedrag komt deels doordat veel strandbezoekers dichtbij wonen, eten en drinken meenemen en beperkte reiskosten hebben. Voor toeristen uit Duitsland en België die een dagtrip maken, liggen de uitgaven aanzienlijk hoger, gemiddeld 202 euro per persoon¹⁹. Voor meerdaagse vakanties liggen deze bedragen hoger. Nederlanders geven gemiddeld 234 euro uit tijdens een vakantie in eigen land²⁰. Voor internationale bezoekers ligt dit bedrag hoger. Zij geven gemiddeld 650 euro uit tijdens een meerdaagse vakantie in Nederland²¹.

Brede welvaartseffecten van kustrecreatie in Noord-Holland

Wat zijn de brede welvaartseffecten van de kustrecreatie voor inwoners en bedrijven in Noord-Holland? In de volgende tabel is ingeschat wat we aan brede welvaartseffecten verwachten. Samengevat betekent kustrecreatie (naar verwachting) voor wat betreft brede welvaartseffecten vooral het volgende:

- Kustrecreatie levert een forse, positieve bijdrage aan de Noord-Hollandse economie en biedt voor velen werkgelegenheid, vooral in de horeca, detailhandel en vrijetijds- en recreatiesector. Hoewel er enige kapitaal- en

¹⁸ CBS (2021). [Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2021](#). Gecorrigeerd p.p. 2025

¹⁹ NBTC (2023). [Internationaal bezoek in beeld](#). Gecorrigeerd p.p. 2025

²⁰ CBS (2021). [Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2021](#). Gecorrigeerd p.p. 2025

²¹ NBTC (2023). [Internationaal bezoek in beeld](#). Gecorrigeerd p.p. 2025

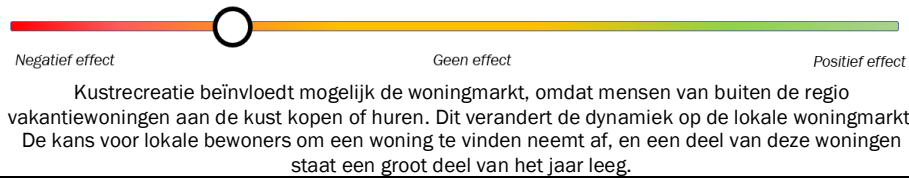
bestedingsuitstroom naar buiten de provincie zal zijn, kan worden aangenomen dat het merendeel van de economische effecten binnen Noord-Holland blijft.

- Kustrecreatie kan op de piekmomenten leiden tot negatieve brede welvaartseffecten op gezondheid, bereikbaarheid en natuur, klimaat en milieu. Vooral rond de grootste toeristische hotspots is de druk hoog, wat leidt tot intensiever verkeer en meer toeristen die door kwetsbare duingebieden wandelen. Dit kan op zijn beurt negatieve lokale effecten hebben op zowel het milieu als de gezondheid. Daarnaast kan intensieve recreatie leiden tot afname van biodiversiteit en verstoring van ecosystemen. Ook de mentale gezondheid waar het kustgebied positief aan bij kan dagen kan onder druk komen te staan door drukte, geluidsoverlast en verlies van rustgevende natuur.

De miljoenen toeristen aan de Noord-Hollandse kust hebben impact op natuur, klimaat en milieu. Door de menselijke activiteiten komen de biodiversiteit en de luchtkwaliteit onder druk te staan. Wel is er steeds meer aandacht voor duurzame kustrecreatie. Dit blijkt bijvoorbeeld uit initiatieven als de 'Blauwe Vlag'.

Ruimte en wonen

3. Cruise- en chartervaart

Cruise- en chartervaart gaat over zee- en riviercruises en de chartervaart. Zee- en riviercruises zijn vooral voor Amsterdam van belang. Daarnaast is riviercruise ook in West-Friesland een belangrijke toeristische activiteit. De zeilchartervaart speelt zich hoofdzakelijk af aan de IJsselmeerkust van Noord-Holland en de Waddenzee; de motorchartervaart is veel in het buitenland.

3.1 Huidige stand van zaken

Zeecruises: 135 zeecruiseschepen en (schatting) bijna 400.000 passagiers in 2023 in Amsterdam en IJmuiden

De zeecruisevaart is een internationale markt, kent hoofdzakelijk internationale passagiers/toeristen en is in Noord-Holland alleen voor Amsterdam en IJmuiden van belang. Zeecruise-passagiers maken veelal een meerdaagse reis waarin meerdere (internationale) steden bezocht worden. In 2023 kwamen in Amsterdam en IJmuiden in totaal 135 zeecruiseschepen aan. Het ging daarbij om (naar schatting) bijna 400.000 internationale toeristen.

In 2023 en 2024 was het aantal calls (aanlopen van zeecruiseschip) nog niet terug op het niveau van voor corona. NB: in 2018 meerden in Amsterdam 181 zeecruiseschepen af met in totaal ruim 425.600 passagiers (waarvan circa 184.800 transit en 240.800 turnaround).

Nabijheid Schiphol van belang

Naast de toeristische bestemmingen, is Amsterdam als zeecruisestad ook van belang vanwege de nabijheid van Schiphol. De omvangrijke connectiviteit (veel verschillende bestemmingen) van de luchthaven, maakt Amsterdam aantrekkelijk voor zogenaamde 'turnaround' schepen. Bij 'turnaround' verlaten passagiers het zeecruiseschip en tegelijkertijd komen er ook nieuwe zeecruise-passagiers aan boord.

Tabel 3.1 Overzicht kerncijfers zeecruises, aantal aanlopen en passagiers

	2022	2023	2024
Totaal aantal aanlopen Amsterdam	105	109	120*
<i>waarvan: transit</i>	-	60	-
<i>waarvan: turnaround</i>	-	49	-
Totaal aantal zeecruise-passagiers Amsterdam	-	319.300	-
<i>waarvan: transit-passagiers</i>	-	135.500	-
<i>waarvan: turnaround-passagiers</i>	-	183.800	-
Totaal aantal aanlopen IJmuiden	40	26	-
Schatting aantal zeecruise-passagiers IJmuiden	-	76.000**	-

Bron: [Jaarverslag Port of Amsterdam 2023](#) en Berenschot '[verdiepende analyse naar de zeecruise in Amsterdam](#)', 18 juni 2024. *:inschatting op basis van informatie uit Berenschot rapport. **: schatting op basis van gemiddeld aantal passagiers per zeecruiseschip in Amsterdam.

Riviercruises: zo'n 3.700 riviercruiseschepen doen Noord-Holland aan

De riviercruisevaart is, na een flinke afname als gevolg van de coronapandemie, weer op het pre-pandemie niveau. In 2024 deden zo'n 3.700 riviercruiseschepen diverse steden aan in Noord-Holland. De riviercruisemarkt is, net als de zeecruise, een hoofdzakelijk internationale aangelegenheid van toeristen afkomstig uit Europa, de Verenigde Staten Azië.

Het aantal aanlopen van riviercruiseschepen in Noord-Holland is sinds 2010 fors toegenomen. In 2010, 2014 en 2017 ging het respectievelijk om 2.000, 2.400 en 2.750 aanlopen per jaar. Inmiddels is dit aantal in 2024 opgelopen tot 3.700.

Grote aantrekkingskracht Amsterdam; ook West-Friese steden zijn in trek bij riviercruise

Amsterdam is als riviercruisebestemming van groot belang. In 2024 deden bijna 2.000 riviercruiseschepen Amsterdam aan. Amsterdam heeft, net als voor de zeecruiseschepen, een belangrijke 'turnaround' functie binnen het Europese riviercruisenetwerk. In Amsterdam komen veel nieuwe toeristen aan boord. Tegelijkertijd verlaten ook veel passagiers in Amsterdam hun riviercruiseschepen om, meestal na een overnachting in Amsterdam, via Schiphol weer huiswaarts te keren.

Na Amsterdam zijn de West-Friese steden Hoorn, Enkhuizen en Medemblik de belangrijkste riviercruisebestemmingen in Noord-Holland. Gezamenlijk ging het in 2024 in West-Friesland om circa bijna 1.000 aanlopen van riviercruiseschepen; waarvan bijna 500 in Hoorn. Het aantal aanlopen van riviercruiseschepen is sinds

2010 ook flink toegenomen. In 2010, 2014 en 2017 ging het respectievelijk om 545, 595 en 663 aanlopen.

Tabel 3.2 Overzicht kerncijfers riviercruises, aantal aanlopen, 2024

Totaal aantal aanlopen in	2024
Amsterdam	1.960
Zaanstad	420
Den Helder	10 - 20
Enkhuizen	430
Hoorn	463
Medemblik	80 - 90
Alkmaar	30 - 40
Haarlem	90 - 100
Huizen	103 (*)
Texel / Oude Schild	100 (*)
Totaal	3.686 - 3.726

Bron: Jaarverslagen Port of Amsterdam, gesprek Cruise Port Amsterdam, internetsearch en/of informatie verkregen van havenmeester/havendienst (*)

Chartervaart: in Nederland zo'n 380 schepen met capaciteit voor 10.000 passagiers

We kennen in Nederland in 2023 zo'n 380 binnenvaartzeilschepen (ook wel bekend als de 'Bruine Vloot'), motorpassagiersschepen en een zeeschepen. Met deze schepen wordt, veelal in groepsverband en meerdaags, gevaren op de Waddenzee, het IJsselmeer, het Markermeer, het Deltagebied, rivieren en kanalen (tot in Duitsland, België en Frankrijk) en de Oostzee. Het aantal schepen in de vloot is sinds 2019 afgenomen van 414 naar 380 schepen in 2023 (2010: 472, 2014: 433). De totale capaciteit van de vloot fluctueert, maar ligt de afgelopen jaren gemiddeld op iets meer dan 10.000 passagiers. In 2023 bestaat de Nederlandse vloot voor de motorchartervaart uit:

- 281 binnenvaartzeilschepen (231 hotelschepen, 50 dagtochtschepen)
- 51 binnenvaartmotorschepen (allen met overnachtingsmogelijkheden)
- 48 zeevaartzeilschepen

De binnenvaart met zeilschepen is vooral seizoengebonden (zomer) en speelt zich veelal af op/rondom het IJsselmeer en de Waddenzee. De motorpassagiersvaart en zeevaart varen veelal jaarrond en zijn vaak in het buitenland te vinden.

Circa tweederde van de Nederlandse chartervaart heeft thuisbasis in Noord-Holland en Friesland

De Nederlandse chartervaart heeft vooral de havens in Noord-Holland en Friesland als thuisbasis. De Vereniging voor Beroepschartervaart (BBZ) schat dat circa

tweederde van de vloot²² in de provincies Noord-Holland en Friesland ligt. Belangrijke havens voor de Noord-Hollandse chartervaart zijn Enkhuizen, Monnickendam en Muiden (in Friesland gaat het voornamelijk om Harlingen, Stavoren en Lemmer).

Zeilende chartervaart heeft het moeilijk²³

Waterrecreatie Advies geeft aan dat 'sinds eind 2018 moeten alle historische schepen die langer zijn dan 20 meter en met meer dan 12 passagiers varen een geldig Certificaat van Onderzoek (CvO) hebben. Het CvO vraagt investeringen en aanpassingen aan schepen. Voor de kleinere charterschepen is het vaak niet rendabel aan die eisen te voldoen. Schepen worden uit de actieve vaart gehaald, verkocht en/of omgebouwd tot woonschip. Schippers gingen met pensioen, want ook in deze sector heeft men last van vergrijzing. Grote schepen bleven varen of werden nog verder verlengd om de benodigde investeringen terug te kunnen verdienen'.

Boat & Bikes vakanties: variant van riviercruise of motorchartervaart

Er zijn in Nederland meerdere aanbieders van zogenaamde 'Boat & Bike' vakanties; een relatief nieuwe 'niche-markt'. Tijdens een meerdaagse reis wordt door toeristen deels gefietst en gevaren. Het type schepen dat hiervoor gebruik wordt varieert; sommige aanbieders werken met riviercruiseschepen, andere varen met grote gemotoriseerde charterschepen. Het is aannemelijk dat veel van deze vakanties eveneens (in dit onderzoek) meegenomen zijn als 'riviercruise' of als 'motorchartervaart'.

Veel van de aangeboden Boat & Bike vakanties vinden in de provincie Noord-Holland plaats (of deels). Enkele voorbeelden daarvan zijn:

- Bezoek aan Amsterdam, Muiden en Naarden (als onderdeel van een tour langs de Nederlandse Hanzesteden)
- Bezoek Texel, Medemblik en Enkhuizen (als onderdeel van een tour over het IJsselmeer en bezoek aan de Waddeneilanden)
- Bezoek aan Alkmaar, Bergen, Egmond (aan Zee), Zaanse Schans, Amsterdam, Hoorn, Volendam en Enkhuizen (als onderdeel van een Hollandse tulpen en 'highlights' tour).

²² De rest van de vloot bevindt zich in Groningen, Flevoland, Overijssel en Zeeland

²³ [Waterrecreatie Advies. Toekomst havens Enkhuizen. 2023](#)

3.2 Trends en ontwikkelingen

We zien de volgende belangrijkste trends en ontwikkelingen als het gaat om zeecruises, riviercruises en de chartervaart.

Zeecruises: focus op vergroening en inperking aantal zeecruises

Het Amsterdamse havenbedrijf treft maatregelen om de zeecruise in Amsterdam te verduurzamen. Vanaf 2025 horen alle aanmerende zeecruiseschepen bij Passenger Terminal Amsterdam (PTA) in Amsterdam gebruik te maken van walstroom: elektriciteit van het vasteland. Dit betekent dat het schip niet meer diesel(hulp)motoren hoeft te gebruiken om het schip van elektriciteit te voorzien. Hierdoor daalt de uitstoot van het cruiseschip aan de kade en verbetert de luchtkwaliteit in de omgeving. Vanaf 2030 is het wettelijk verplicht voor zeecruiseschepen om van walstroom gebruik te maken. Verder geldt vanaf 2026 dat Amsterdam het aantal zeecruiseschepen dat aanmeert bij de PTA wil terugdringen naar maximaal 100 zeecruiseschepen per jaar (in 2024 waren dat, naar verwachting, nog 120 zeecruiseschepen).

Verder speelt in Amsterdam dat de gemeente overweegt de PTA (uit de stad) te verplaatsen richting (mogelijk) de Coenhaven met een maximum van 100 'calls' per jaar.

Riviercruises: groei aan banden gelegd, mogelijk meer drukte in andere riviercruisesteden in Nederland

Voor de aanloop van riviercruiseschepen in Amsterdam geldt tegenwoordig de 'Green Award'-verplichting. De Green Award is een certificeringsprogramma dat duurzame en veilige scheepvaart stimuleert. Voor riviercruiseschepen in Amsterdam betekent dit dat alleen schepen met een Green Award-certificaat mogen aanmeren in het centrum van de stad. Dit certificaat wordt toegekend aan schepen die voldoen aan strenge milieunormen en veiligheidscriteria. De verplichting van een Green Award heeft in Amsterdam al geleid tot een (bescheiden) afname van het aantal aanlopen van riviercruiseschepen.

Verder wenst de gemeente Amsterdam de groei van het (internationale) toerisme in de stad in te dammen. In dat kader is gemeente Amsterdam van plan het aantal aanlopen van riviercruiseschepen in te perken naar maximaal 1.150 per jaar in 2028. Dat betekent ongeveer een halvering van het aantal aanlopen; in 2024 kwamen 1.960 riviercruiseschepen aan in Amsterdam.

Gelet op de aanstaande inperking van het aantal aanlopen in Amsterdam is het aannemelijk dat veel rederijen zullen uitwijken naar andere, nabijgelegen

havensteden in Noord-Holland of daarbuiten. Denk daarbij aan bijvoorbeeld: Huizen, Lelystad, Zaanstad of Haarlem. Mogelijk dat door de aanstaande inperking ook in de West-Friese steden en/of Rotterdam het aantal aanlopen zal toenemen. In alle gevallen geldt (naar verwachting) dat de meeste rederijen vervolgens middels busvervoer alsnog Amsterdam als eind-, begin- of tussenbestemming zullen aandoen.

Chartervaart: branche krimpt

Het aantal schepen in de chartervaart neemt al meerdere jaren af. In de zee(zeil)vaart worden schepen verkocht naar het buitenland. Daarvan bleven de meesten actief in de chartervaart op zee onder andere vlag. In de binnenvaart verdwijnen er schepen naar de particuliere markt. Het totaal aantal dagen dat gevaren is in de chartervaart neemt ook af. In 2019 ging het om 52.600 vaardagen; in 2023 is dit aantal gedaald naar 48.800 vaardagen voor de hele sector.

3.3 Economische betekenis en Brede Welvaart

Zeecruises: naar schatting economische impact van 61,6 miljoen euro per jaar

De aanlopen van zeecruiseschepen in Amsterdam en IJmuiden betekenden in 2023 naar schatting een economische impact van 61,6 miljoen euro. Het ging daarbij voor bijna 43 miljoen euro om bestedingen van passagiers (en van rederijen) en voor bijna 19 miljoen euro aan indirecte effecten in de gehele economische keten (van toeleveranciers).

Tabel 3.3 Directe en indirecte effecten als gevolg van aanloop van zeecruiseschepen in Noord-Holland (Amsterdam en IJmuiden), 2023

	Noord-Holland: Amsterdam en IJmuiden	
	Direct	Indirect
TOTAAL	42,8 mln.	18,8 mln.
TOTAAL: DIRECT + INDIRECT	61,6 mln.	

Bron: berekening door Decisio op basis van cijfers uit Berenschot-onderzoek (2024) met cijfers over economische impact zeecruise in 2018. Cijfers in de tabel zijn prijspeil 2023

Cruise-toerisme: circa 80 procent van passagiers gaat van boord

Een transit-cruise heeft Amsterdam als tussenstop en komt daarbij meestal vroeg in de ochtend aan om 's avonds weer te vertrekken. Uit een recent onderzoek van Berenschot (2024) blijkt dat 'tijdens een dergelijk bezoek gemiddeld 20 procent van de passagiers aan boord blijft, terwijl 80 procent van boord gaat. Ongeveer een derde van de passagiers bezoekt met (vooraf geboekte) (dag)trips de regio, bijvoorbeeld de Zaanse Schans en de Keukenhof. Voor de turnaround-cruise is

Amsterdam het vertrek- en eindpunt. Dit betekent dat een groot deel van de passagiers – gemiddeld 60 procent – voorafgaand of na afloop van de cruise zelfstandig in de stad verblijft’.

Riviercruises: bijna 300 miljoen euro per jaar aan bestedingen

De aanlopen van riviercruiseschepen in Noord-Holland betekenden in 2024 naar schatting een economische impact van 298,1 miljoen euro. Het ging daarbij voor ruim 218 miljoen euro om bestedingen van passagiers (en van rederijen) en voor bijna 80 miljoen euro aan indirecte effecten in de gehele economische keten (van toeleveranciers).

Tabel 3.4 Directe en indirecte effecten als gevolg van aanloop van riviercruiseschepen in Noord-Holland, 2024

	Noord-Holland: alle riviercruisesteden	
	Direct	Indirect
TOTAAL	218,4 mln.	79,7 mln.
TOTAAL: DIRECT + INDIRECT	298,1 mln.	

Bron: berekening door Decisio op basis van cijfers uit Decisio-onderzoek (2017) met cijfers over economische impact riviercruise in 2018. Cijfers in de tabel zijn prijspeil 2024

Chartervaart: ruim 52 miljoen euro aan economische impact per jaar

De economische impact van de chartervaart in Noord-Holland bedraagt in 2023 in totaal 52,3 miljoen euro. Het gaat daarbij om ruim 39 miljoen aan directe bestedingen als gevolg bestedingen van gasten aan de wal en de omzet van branche; indirect werkt dit in de gehele economie door met een impact van naar schatting 13 miljoen euro bij toeleveranciers.

Tabel 3.5 Directe en indirecte effecten als gevolg van de chartervaart in Noord-Holland, 2024

	Noord-Holland: chartervaart	
	Direct	Indirect
TOTAAL	39,3 mln.	13,0 mln.
TOTAAL: DIRECT + INDIRECT	52,3 mln.	

Bron: berekening door Decisio op basis van [BBZ-branchecijfers](#) (2023) met cijfers over huuropbrengsten en bestedingen van gasten aan de wal. Cijfers in de tabel zijn prijspeil 2023

Brede welvaartseffecten van zee- en riviercruise en chartervaart in Noord-Holland

Wat zijn de brede welvaartseffecten van de zee- en riviercruise en de chartervaart voor inwoners en bedrijven in Noord-Holland? In de volgende tabel is ingeschat wat we aan brede welvaartseffecten verwachten. Samengevat betekenen zee- en riviercruisevaart en de chartervaart (naar verwachting) voor wat betreft brede welvaartseffecten vooral het volgende:

- Zee- en riviercruises en de chartervaart leveren gezamenlijk een forse, positieve bijdrage aan de Noord-Hollandse economie en biedt voor velen werkgelegenheid, vooral in de horeca, detailhandel en vrijetijds- en recreatiesector.
- Vooral de zee- en riviercruises in Noord-Holland hebben (op de piekmomenten) negatieve (brede) welvaartseffecten op gezondheid, welzijn, bereikbaarheid en natuur, klimaat en milieu omdat de schepen en de daaraan gerelateerde touringscars (voor afhaal/brengen van passagiers) tot forse emissies van uitlaatgassen leiden. Deze hebben een negatieve impact op de gezondheid. Door de verplichting van het gebruik van walstroom vindt wel minder uitstoot plaats; er is sprake van verduurzaming van de sector. Tevens leiden zee- en riviercruises op piekmomenten tot mogelijke overlast en drukte op en nabij de aanmeerlocatie.

Cruise- en chartervaart kan op de aanleglocatie negatieve verkeerseffecten veroorzaken. Wanneer passagiers van boord gaan, verspreiden zij zich vaak met tourbussen naar andere bestemmingen. Dit kan leiden tot verkeersopstoppen, verhoogde drukte en verminderde verkeersveiligheid vooral rondom de directe omgeving van de aanlegplaats.

Samenleving

Zeecruise, riviercruise en chartervaart zijn activiteiten die hoofdzakelijk worden ondernomen door (buitenlandse) toeristen. Derhalve geen effecten, zoals bijvoorbeeld een positieve bijdrage aan sociale cohesie, te verwachten.

Natuur, klimaat en milieu

Zeecruise, riviercruise en de *motor*chartervaart zijn belastend voor natuur, klimaat en milieu als gevolg van het gebruik van dieselmotoren. Er is wel sprake van een vergroeningstendens binnen deze markt, maar dat gaat vooral om het gebruik van walstroom als schepen aan de kade liggen. Voor zeecruise en riviercruise is bijvoorbeeld het gebruik van walstroom verplicht. Echter, de zeecruise en riviercruise leiden bovendien tot veel emissies als gevolg van het busverkeer. Per schip zijn vaak vele touringcars nodig om toeristen naar toeristische attracties in de omgeving te vervoeren (en om hen daarna weer terug naar het schip te brengen).

Ruimte en wonen

Zeecruise, riviercruise en chartervaart hebben, naar verwachting, geen brede welvaartseffecten voor wat betreft het thema 'ruimte en wonen'.

4. ‘Grote’ pleziervaart

‘Grote’ pleziervaart in de provincie Noord-Holland gaat over jachthavens en motor- en zeilboten. Noord-Hollandse (jacht)havens zijn vooral te vinden in Gooi- en Vechtstreek, het Hollandse Plassengebied, Amsterdam, het Alkmaarder- en Uitgeestermeer en de IJsselmeerkuststeden in West-Friesland.

4.1 Huidige stand van zaken

Aantal jachthavens in Nederland neemt toe; ook in Noord-Holland (bescheiden) toename

In Nederland en in Noord-Holland is het aantal jachthavens sinds 2014 toegenomen; in 2018 zijn in Noord-Holland 316 jachthavens ten opzichte van 297 jachthavens in 2014. Het aantal jachthavens in Nederland groeide sterker (+15 procent) dan in Noord-Holland (+6 procent).

Aantal ligplaatsen constant

Ondanks de groei van het jachthavens tussen 2014 en 2018 is het aantal ligplaatsen constant gebleven. Zowel in 2014 als in 2018 bedroeg het aantal ligplaatsen in Noord-Holland ruim 35.000.

Tabel 4.1 Overzicht aantal jachthavens Nederland en Noord-Holland, 2014 en 2018

	Nederland 2014*	Nederland 2018**	Noord-Holland 2014*	Noord-Holland 2018**
Aantal jachthavens	1.365	1.575	297	316
Aantal ligplaatsen	167.000	166.830	35.928	35.465
Gem. bez. graad	92%	n.b.	92%	n.b.

Bron: *Decisio (2014); **[Cijfers in de watersport, trends en ontwikkelingen](#), Waterrecreatie advies BV (2019)

Pleziervaart 'groot' neemt af in Nederland

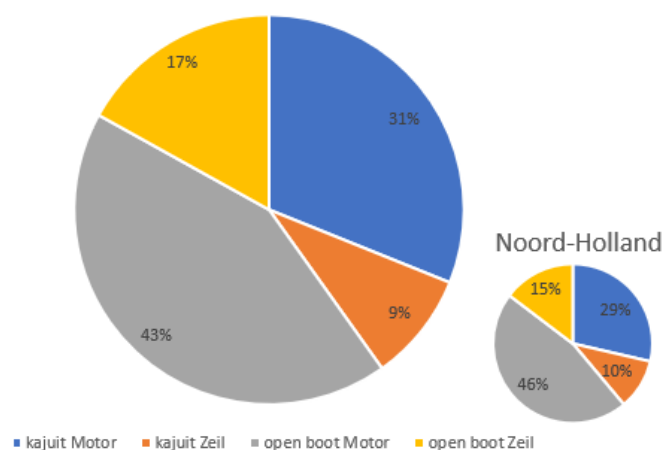
In Nederland zijn in 2021 zo'n 1,3 miljoen pleziervaarders die varen met een zeil- of motorboot. In 2013 waren dit er zo'n 1,6 miljoen.²⁴ Deze boten hebben een kajuit of zijn open. Onder 'open motor boot' vallen alle motorboten behalve sloepen en motorboten met een snelheid boven 20km/u.

Noord-Holland vertegenwoordigt 18 procent van de groep pleziervaarders. Alleen in Zuid-Holland is de pleziervaart populairder (23 procent).

Varen met een open motorboot is in 2021 het meest populair. In Nederland is deze groep zo'n 43 procent van de pleziervaarders. In Noord-Holland en Zuid-Holland ligt dit aandeel hoger, beiden 46 procent.

Varen met een kajuitzeilboot is het populairst onder Noord-Hollanders. Toch wordt er in Noord-Holland meer gevaren met een open motor boot.

Figuur 4.1 Pleziervaart 'groot' in Nederland en Noord-Holland

*Aantallen uit NBTC (2022)

Tabel 4.2 Aantal vaarders kajuitboten en open boten, 2021

	Kajuitboten		Open boten		Totaal
	Motor	Zeil	Motor	Zeil	
Nederland	395.000	115.000	545.000	215.000	1.270.000
Noord-Holland	67.150	24.150	109.000	34.400	234.700
Zuid-Holland	86.900	18.400	136.250	53.750	295.300
Utrecht	23.700	17.250	38.150	27.950	107.050
Friesland	15.800	5.750	32.700	10.750	65.000
Zeeland	15.800	4.600	10.900	4.300	35.600
% Noord-Holland	17%	21%	20%	16%	18%

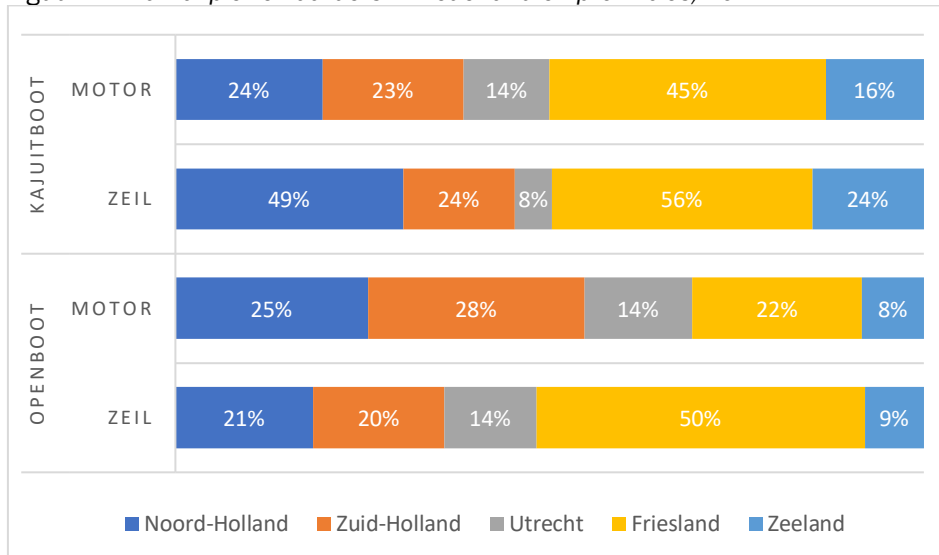
Bron: [NBTC \(2022\). Watersportonderzoek](#)

Noord-Holland is veel bezocht door pleziervaarders; Zeilers met kajuitboot zijn een belangrijke doelgroep

Noord-Holland kreeg na Friesland het meest aantal bezoeken van zeilers. Ook varen er veel mensen met een open motorboot (25 procent). De IJsselmeer(kust)/ en Markeermere zijn dan ook het meest populair onder deze zeilers. Meer dan de helft van deze groep heeft hier tussen 2019 en 2021 gezeild. Verder zijn de Waddenzee en Waddeneilanden door een derde van deze groep bezocht.

²⁴ [NBTC \(2022\). Watersportonderzoek](#)

Figuur 4.2 Aantal pleziervaarders in Nederland en provincies, 2021

[NBTC \(2022\). Watersportonderzoek](#)

Minder bootbezit en meer 'meevaren' in de Nederlandse pleziervaart

De helft van de pleziervaarders vaart mee. Er wordt vooral veel meegevaren met een kajuitboot. Ook met een open motorboot wordt veel meegevaren. Deze wordt ook vaak gehuurd. Lenen of gebruik via een vereniging komt minder voor binnen de pleziervaart. Er zijn meer mensen die een kajuitboot (31 procent) bezitten dan huren (22 procent). Dit betekent dat in Nederland 158.100 kajuitboten eigen bezit waren in 2021.²⁵ In 2023 zijn dit er 144.400.²⁶ Het aantal kajuitboten neemt dus duidelijk af. Het bezit van motorboten neemt daarentegen toe. In 2021 waren dit er nog 125.350²⁷ en in 2023 zijn dit er 141.200²⁸.

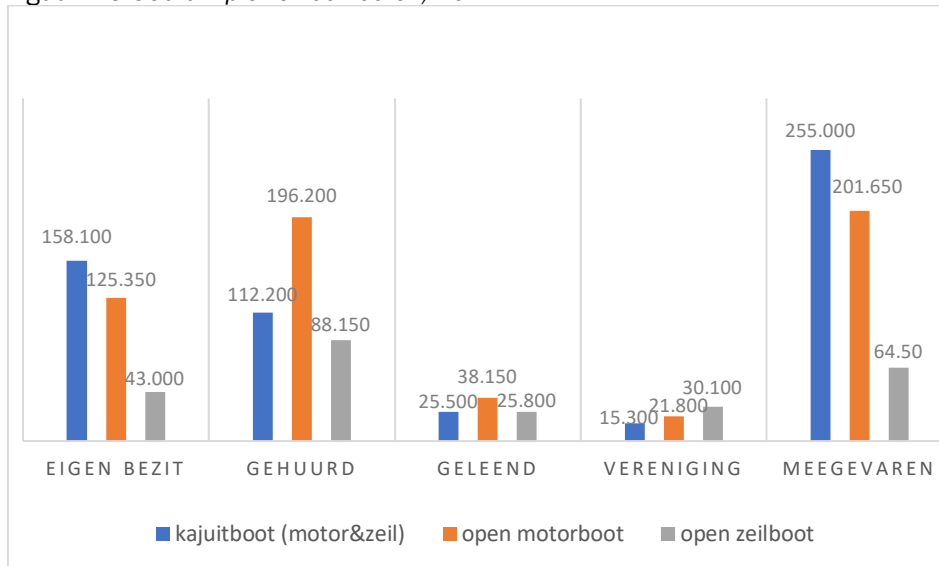
²⁵ [NBTC \(2022\). Watersportonderzoek](#)

²⁶ [HISWA RECRON \(2024\)](#)

²⁷ [NBTC \(2022\). Watersportonderzoek](#)

²⁸ [HISWA RECRON \(2024\)](#)

Figuur 4.3 Gebruik pleziervaartboten, 2021

[NBTC \(2022\). Watersportonderzoek](#)

Afname bezit pleziervaartuigen in Nederland; aantal in Noord-Holland blijft gelijk

Het aantal pleziervaartuigen in de provincie Noord-Holland is in 2023 hetzelfde als in 2021.²⁹ Het totaal aantal in Nederland is in die periode met 5.000 boten afgenomen. In totaal zijn er in 2023 zo'n 0,3 miljoen actief gebruikte pleziervaartuigen in Nederlands bezit.³⁰ In 2005 waren dit er nog zo'n 0,5 miljoen.³¹ De sterke afname is vooral zichtbaar in het aantal kajuitboten. Aangezien er in Noord-Holland relatief veel open motorboot bezitters wonen (29 procent), vult dat de uitstroming van kajuitboten aan. Dit zien we in Noord-Holland aan het aantal bootbezitters in 2021 (22 procent). Zo'n 53.000 huishoudens bezaten een pleziervaartuig.

²⁹ [HISWA RECRON \(2022&2024\)](#)

³⁰ Idem

³¹ [Inventarisatie watersportsector Noord-Holland \(2012\)](#) Decisio

Tabel 3 Woonprovincie van bootbezitters, 2021

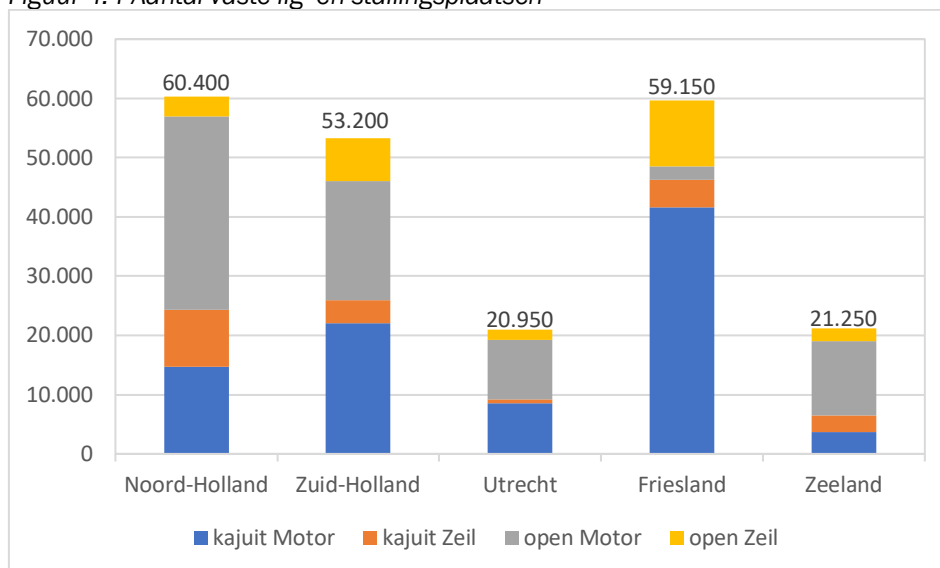
	Kajuitboten		Open boten		Totaal
	Motor	Zeil	Motor	Zeil	
Noord-Holland	17%	25%	29%	13%	22%
Zuid-Holland	21%	11%	20%	18%	19%
Utrecht	5%	15%	9%	11%	8%
Friesland	8%	7%	8%	16%	9%
Zeeland	3%	6%	2%	2%	3%

[NBTC \(2022\). Watersportonderzoek](#)

Open motorboten domineren vaste lig- en stallingsplaatsen van Noord-Holland

De meeste pleziervaart boten hebben een vaste ligplaats in Noord-Holland. In Noord-Holland liggen 18 procent van alle boten met een vaste lig- en stallingsplaats. Meer dan de helft van deze boten zijn open boten met een motor. Van de kajuitboten zijn dit er zo'n 24.000. Samen met de open boten, hebben meer dan 60.000 boten een vaste ligplaats in Noord-Holland. In 2010 was dit aantal nog 34.000. Deze toename wordt dus veroorzaakt door het grote aandeel open motorboten. Hiervan liggen er zo'n 33.000 in de provincie Noord-Holland. Dit is 26 procent van alle vaste ligplaatsen van motorboten in Nederland. Het totaal aantal boten met een vaste ligplaats en stalling in Zuid-Holland en Friesland is vergelijkbaar met Noord-Holland (16 procent en 18 procent). In deze provincies liggen vooral kajuit motorboten. Aangezien met name bezit van kajuitboten afneemt, zijn jachthavens in deze provincies kwetsbaarder.

Figuur 4.4 Aantal vaste lig- en stallingsplaatsen

[NBTC \(2022\). Watersportonderzoek](#)

4.2 Trends en ontwikkelingen

We zien de volgende trends en ontwikkelingen:

- **Duurzaamheid is een trend:** Jachthavens hanteren de blauwe vlag: een internationale milieu onderscheiding; in Noord-Holland wappert deze al in 43 havens. De vlag is een garantie voor: uitstekende zwemwaterkwaliteit, veiligheid voor gasten en milieuvriendelijkheid. In heel Nederland zijn er 169 haven met een blauwe vlag. Extra duurzaam zijn de jachthavens met groene wimpel. Deze voldoen aan aanvullende duurzaamheidsnormen. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is hier ook in opgenomen. Meer dan de helft (11) van deze 19 jachthavens ligt in provincie Noord-Holland.³²
- **Uitstootvrij varen:** Uitstootvrije zone in Amsterdam centrum vanaf 1 april 2025³³; uitbreiding elektrisch laadnetwerk en opkomst van elektrische jachthavens³⁴
- **Aandacht voor natuur:** rustgebieden langs de oevers (vooral Gouwe, kust van Muiden en Pampus haven Noord) vallen onder de Natura 2000-maatregelen, waar ook een gedragscode voor de waterrecreant geldt.³⁵
- **Kajuitboten verouderen:** Kajuitbootvaren is steeds minder populair. Het merendeel van de booteigenaren heeft een oude boot, namelijk tweederde van de boten heeft een bouwjaar van voor 1990.
- **Opkomst recreatiehaven:** door afname van bootbezit verandert de functie van jachthavens.³⁶ Havens bieden meer nevenactiviteiten met focus op de verblijfsbeleving.
- **Watersport vaker nevenactiviteit:** Minder dan de helft van de watersportbedrijven biedt watersport als hoofdactiviteit aan. In 2021 was voor 54,8 procent van de watersportbedrijven watersport een nevenactiviteit.³⁷ In 2023 was dit 54,4 procent.³⁸
- **Zeilevenementen internationaler:** Nederlanders nemen nu ook deel aan zeilwedstrijden en evenementen over de grens. De evenementenkalender reflecteert dit internationale perspectief. Lelystad is naast Noord-Hollandse steden en Scheveningen en veelvoorkomende host.³⁹
- **Synergie met landrecreatie:** Naast stedelijk gebied bezoeken pleziervaarders ook vaak natuurgebieden. Tussen de 20 en 30 procent bezoekt een museum of historische plek tijdens de vaarvakantie.⁴⁰

³² [Blauwe vlag | Blauwe Vlag Jachthavens](#)

³³ [Elektrisch varen - Gemeente Amsterdam](#)

³⁴ [E-Harbour verzorgt de volledige transitie naar uitstootvrij varen. - E-harbour](#)

³⁵ [Gooise meren advies rapport, waterrecreatie advies \(08-01-2020\)](#)

³⁶ [De toekomst van jachthavens en watersportsector | nrit.nl - trends, nieuws en kennis op het gebied van leisure, toerisme en hospitality](#)

³⁷ [Feiten en cijfers, HISWA RECRON](#)

³⁸ [Feiten en cijfers, HISWA RECRON](#)

³⁹ [Evenementenkalender - Zeilen](#)

⁴⁰ [NBTC \(2022\) Watersportonderzoek](#)

- **Innovatie vergroot toegankelijkheid:** apps helpen recreatievaarten. Van waterkaarten tot vaarweginformatie, apps maken de vaarvakantie en dagtocht gemakkelijker.⁴¹ Ook huren wordt hierdoor makkelijker.⁴²
- **End of life boten neemt toe:** toename van 7,5 procent boten om te recyclen verwacht voor de komende 5 jaar.⁴³ In Noord-Holland vraagt dit om voldoende inzamel en recyclecapaciteit.

4.3 Economische betekenis en Brede Welvaart

De economische waarde van de 'grote' pleziervaart in Noord-Holland schatten we in totaal op 570 – 890 miljoen euro (per jaar) aan directe en indirecte effecten.

Tabel 4.4 Directe en indirecte effecten van activiteiten binnen de 'grote pleziervaart'

	Nederland		Noord-Holland	
	Direct	Indirect	Direct	Indirect
Exploitatie opbrengsten jachthavens*	0,68 -1,74 mld.	0,34-0,87 mld.	0,11-0,28 mld.	0,06 – 0,14 mld.
Opbrengsten nautische bedrijvigheid**	1,53 mld.	0,72 mld.	162-213 mln.	76-100 mln.
Aantal banen nautische bedrijvigheid (FTE)*	11.110	6.777	1.330-1.770	811-1.080
Kajuitvaren (motor/zeil)				
Consumptieve bestedingen dagtochten	119,4 mln.	59,7mln.	40,0 mln.	20,0 mln.
Consumptieve vaarvakanties	102,6 mln.	51,3 mln.	31,9 mln.	15,9 mln.
Open boot varen (motor/zeil)				
Consumptieve bestedingen dagtochten	74,2 mln.	37,1 mln.	17,7 mln.	8,8 mln.
Consumptieve vaarvakanties	77,6 mln	38,8 mln.	18,2 mln.	9,1 mln
TOTAAL	2,59 – 3,64 mld.	1,25 – 1,78 mld.	0,38 – 0,6 mld.	0,19 – 0,29 mld.
TOTAAL: DIRECT + INDIRECT	3,84 – 5,42 mld.		0,57 – 0,89 mld.	

*Berekening ligplaatsen en lengtes uit [NBTC \(2022\). Watersportonderzoek](#) en ligprijs per meter per nacht (1-2,5) **[Maritieme monitor](#) (2024), jachtbouw/watersportindustrie

Brede welvaartseffecten van 'grote' pleziervaart in Noord-Holland

Wat zijn de brede welvaartseffecten van 'grote' pleziervaart voor inwoners en bedrijven in Noord-Holland? In de volgende tabel is ingeschat wat we aan brede welvaartseffecten verwachten. Samengevat betekent 'grote' pleziervaart (naar verwachting) voor wat betreft brede welvaartseffecten vooral het volgende:

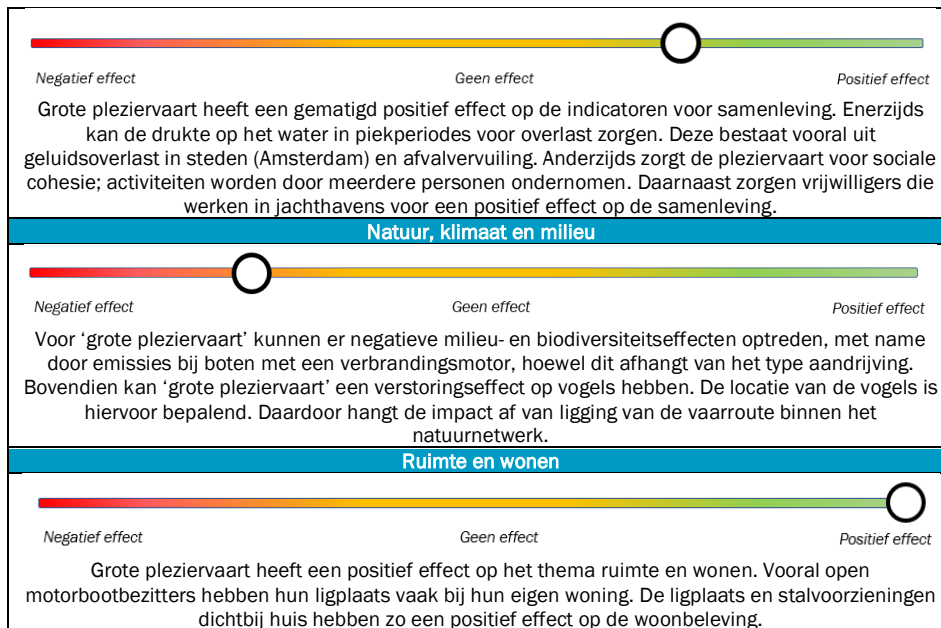
⁴¹ [Handige watersport-apps op een rijtje](#)

⁴² [Boot huren - particulier & professioneel | de beste prijzen - Click&Boat](#)

⁴³ [Opruimen van sloopboten: Inzameling en recycling structureren](#)

- 'Grote' pleziervaart levert een aardige bijdrage aan de Noord-Hollandse economie en werkgelegenheid. Het aanbod van ligplaatsen dekt een groot deel van de kosten van jachthavens. Daarnaast bieden jachthavens nevenactiviteiten aan die van belang zijn voor de lokale economie. De vakantie- en dag uitgaven aan horeca, recreatie en andere diensten in de regio dragen ook bij aan werkgelegenheid en economie. Aangezien Noord-Holland een populaire bestemming is van deze pleziervaarders zijn deze bestedingen belangrijk voor Noord-Holland.
- 'Grote' pleziervaart kan leiden tot positieve brede welvaartseffecten op gezondheid en gemeenschap. Alleen zeilen is een fysieke activiteit. Vooral zeilen met kajuitboten doet het goed in Noord-Holland. Pleziervaarders bezoeken daarnaast vaak een stad tijdens hun tocht. Ook wordt er veel meegevaren. Dit draagt bij aan de gemeenschapszin.
- Tenslotte hebben alle boten met motors een negatief effect ook milieu. Op korte termijn zijn deze effecten dus negatief. De emissievrije zone in Amsterdam maar ook elektrificeren van vaartuigen en het uitbreiden van het laadpaal netwerk kan dit negatieve effect verkleinen in de toekomst.

5. ‘Kleine’ pleziervaart

‘Kleine’ pleziervaart gaat over sloepvaren, kanoën, kajakken en roeien in de provincie Noord-Holland. Noord-Holland kent vele, uiteenlopende plekken die zich hier goed voor lenen: te denken valt aan locaties op het Markermeer, IJsselmeer, het Uitgeestermeer of de Sloterplas. Sloepvaren gebeurt ook relatief veel in binnensteden met grachten, met als bekendste voorbeeld Amsterdam.

5.1 Huidige stand van zaken

Sloepvaren populairste activiteit binnen ‘kleine pleziervaart’

In 2021 werd in Nederland 4,4 miljoen keer gevaren met een sloep, waarvan 1,1 miljoen keer in Noord-Holland⁴⁴. Het aantal jaarlijkse activiteiten met een sloep ligt aanzienlijk hoger dan het aantal activiteiten met een kano of roeiboot. In vergelijking met andere activiteiten op het water worden ‘gezelligheid’ en ‘het ontdekken van het landschap’ het vaakst genoemd als redenen voor een tocht met een sloep.

Toename belangstelling sloepvaren: toename van 20 procent in activiteiten tussen 2013 en 2021

Het aantal activiteiten met de sloepboot bedroeg in 2013 nog 3,7 miljoen. Daarmee is het aantal activiteiten gedurende de periode tussen 2013 en 2021 met 20 procent toegenomen⁴⁵. Sloepvaren past goed bij het vakantiegedrag van de afgelopen jaren, vooral bij jongeren en gezinnen. Het is betaalbaar, toegankelijk, en gemakkelijk om vrienden mee te nemen⁴⁶.

Sloepenroutes en -netwerken

Vanwege de groeiende belangstelling van sloepvaren wordt nagedacht over sloepenroutes en -netwerken. Om (onder andere) dit te faciliteren is een richtlijn doorvaartmaten uitgewerkt in de Basisvisie recreatietoervaart 2020 tot en met 2025⁴⁷. Sloepactiviteiten vinden hoofdzakelijk in het voor- en naseizoen plaats en nauwelijks op doordeweekse dagen⁴⁸. In de wintermaanden vindt sloepvaren niet of nauwelijks plaats⁴⁹.

⁴⁴ [NBTC \(2022\). Watersportonderzoek](#)

⁴⁵ Idem

⁴⁶ Waterrecreatie advies B.V. (2020). [Update prognose ontwikkeling recreatietoervaart in 2030, 2040 en 2050](#)

⁴⁷ [Waterrecreatie Nederland \(2021\). Basisvisie recreatietoervaart 2020 t/m 2025. In opdracht van het ministerie van IenW](#)

⁴⁸ Waterrecreatie advies B.V. (2020). [Update prognose ontwikkeling recreatietoervaart in 2030, 2040 en 2050](#)

⁴⁹ [NBTC \(2022\). Watersportonderzoek](#)

Tabel 5.1 Totaal aantal in gebruik zijnde sloepen, verhuurpunten en sloepvaardagtochten

	Nederland	Noord-Holland
Aantal in gebruik zijnde sloepen:	115.000**	21.850*
Totaal aantal verhuurpunten sloepen:	n.b.	25*
Aantal sloepvaardagtochten:	4.4 mln**	1,1 mln**
Aantal sloepvaardagtochten tijdens toeristische vakantie:	850.000**	220.000**

Bron: *Decisio (2024), **NBTC (2022)

Circa 444.000 kano- en kajakactiviteiten in Noord-Holland: voor de meeste mensen een recreatief uitje

Hoewel kano- en kajakvaren vaak in verenigingsverband wordt beoefend, onderneemt het merendeel van de mensen deze activiteiten als een recreatief uitje tijdens een dagtocht of vakantie. Ruim 65 procent van de deelnemers aan een kano- of kajakactiviteit in 2021 doet dit in een gehuurde boot⁵⁰. Van alle watersportactiviteiten heeft kano- en kajakvaren hiermee het hoogste aandeel van gehuurde materiaalgebruik. Van de 2,2 miljoen kano- en kajakactiviteiten in Nederland in 2021⁵¹ vond ongeveer 20 procent in Noord-Holland plaats.

Grootste deel van kano- en kajakactiviteiten in de vorm van een dagtocht

Driekwart van de mensen die op jaarbasis deelnamen aan een kano- of kajakactiviteit, deed dit in de vorm van een dagtocht. Ongeveer 15 procent ondernam deze activiteit tijdens een vakantie. In Nederland zijn er 90 kanoverenigingen aangesloten bij de TKBN en WSV, samen goed voor ongeveer 10.000 leden. Van deze leden peddelt 15 procent in de provincie Noord-Holland.

Tabel 5.2 Totaal aantal kano- en kajakverenigingen, -activiteiten, -verhuurpunten en ledenaantallen

	Nederland	Noord-Holland
Totaal aantal kanoverenigingen:	90*	20*
Totaal aantal leden kanoverenigingen:	10.000*	1.500*
Aantal in gebruik zijnde kano's:	171.000**	42.000**
Totaal aantal verhuurpunten kano's:	300*	80*
Aantal kanoactiviteiten:	2,2 mln**	444.000**
Aantal kanoactiviteiten tijdens toeristische vakantie	350.000**	70.000**

Bron: *TKBN (2024), **NBTC (2022)

⁵⁰ NBTC (2022). Watersportonderzoek

⁵¹ Het meest recente Watersportonderzoek is in 2021 uitgevoerd. In 2025 wordt het Watersportonderzoek voor 2024 opgeleverd. Deze was ten tijde van dit onderzoek nog niet beschikbaar.

Aantal kano- en kajakactiviteiten neemt toe: 80 procent tussen 2010 en 2021

In 2021 bedroeg het aantal kanoactiviteiten 444.000 waar dit in 2010 nog 246.000⁵² bedroeg. Dit betekent een toename van ongeveer 80 procent in ruim 10 jaar tijd. Deze groei kan worden toegeschreven aan de groeiende populariteit van outdoor- en recreatieve activiteiten en de toename in bewustzijn over fysieke gezondheid en levensstijl.

Roeien is een populaire activiteit voor een dagtrip

Veel dagjesmensen gaan erop uit om te roeien: op jaarbasis iets minder dan 2 miljoen, waarvan ruim 350.000 in de provincie Noord-Holland. Iets minder dan 10 procent hiervan vond plaats tijdens een vakantie.

Voor bijna de helft van de roeiers is fysiek actief blijven een belangrijke drijfveer

In tegenstelling tot veel andere watersporten en activiteiten noemt een relatief groot deel van de roeiers 'fysiek bezig zijn' als een belangrijke drijfveer. Ongeveer 40 procent van de roeiers ziet dit als een belangrijke reden om te roeien, wat het hoogste aandeel is van alle watersporten⁵³. Daarnaast is het aantal mensen dat is aangesloten bij een roeivereniging aanzienlijk hoger dan bij kanoverenigingen. Zo zijn er ongeveer 120 roeiverenigingen aangesloten bij de KNRB, goed voor ruim 42.000 leden. Van deze leden roeien er ongeveer 10.000 in de provincie Noord-Holland. Ten opzichte van andere sporten roeien relatief veel mensen buiten de zomermaanden. 10 tot 20 procent van de roeiers geeft aan in wintermaanden te roeien⁵⁴.

Roeien bij een vereniging of in een huurboot

Roeiverenigingen en recreatieve verhuurders bieden verschillende soorten roeiboten aan, elk geschikt voor uiteenlopende doeleinden.

Bij roeiverenigingen worden vaak professionele roeiboten gebruikt die ontworpen zijn voor snelheid en prestaties. Deze smalle en lange boten, zoals skiffs en achten, zijn gemaakt van lichte materialen. Roeiers zitten op een sliding seat, een stoel die over rails heen en weer beweegt, waardoor de kracht van het hele lichaam benut wordt. Dit vergt intensieve training en coördinatie. Daarnaast is een deel van de verenigingen specifiek gericht op sloeproeien.

Roeiboten voor recreatief gebruik zijn daarentegen breder. Deze boten zijn ontworpen met comfort en gebruiksgemak in gedachten, vaak gemaakt van hout of kunststof. De zitplaatsen zijn meestal vaste banken en de roeispanten zijn groter en zwaarder, wat zorgt voor een rustige en gecontroleerde roeibeweging. Deze boten zijn meer gemaakt voor ontspannen tochtjes, geschikt voor gezinnen en vrienden.

⁵² [Inventarisatie watersportsector \(2012\) Decisio](#)

⁵³ [NBTC \(2022\). Watersportonderzoek](#)

⁵⁴ Idem

Aantal roeiactiviteiten neemt toe: ruim 40 procent tussen 2010 en 2021

In 2021 bedroeg het aantal roeidagtochten 361.000 waar dit in 2010 nog 252.000⁵⁵ bedroeg. Dit betekent een toename van meer dan 40 procent in ruim 10 jaar tijd. Een mogelijke verklaring voor deze stijging is de groeiende interesse in outdoor- en natuuractiviteiten, vooral onder jongeren en gezinnen die op zoek zijn naar gezonde en duurzame vrijetijdsbesteding.

Tabel 5.3 Totaal aantal roeiverenigingen, -activiteiten, -verhuurpunten en ledenaantallen

	Nederland	Noord-Holland
Totaal aantal roeiverenigingen (excl. sloeproepen):	116*	28*
Totaal aantal leden roeiverenigingen (excl. sloeproepen):	42.300**	9.800 ***
Aantal in gebruik zijnde roeiboten:	72.000**	12.000**
Totaal aantal sloeproeverenigingen	130***	38***
Totaal aantal leden sloeproeverenigingen	6.000***	1.750**
Totaal aantal verhuurpunten roeiboten:	n.b.	12
Aantal roeidagtochten:	1,9 mln **	361.000**
Aantal roeidagtochten tijdens toeristische vakantie:	170.000**	32.500**

Bron: *KNRB (2023/2025/2019), **NBTC (2022), *** Federatie Sloeproepen (2025)

5.2 Trends en ontwikkelingen

Binnen het segment 'pleziervaart klein' identificeren we onderstaande trends:

- **Toename in kano- en kajakbezit onder 40-plussers:** Het bezit van kano's en kajaken is bijna verdubbeld tussen 2013 en 2021, met een opvallende toename onder mensen boven de 40 jaar⁵⁶.
- **Lichte daling van het aantal kano- en roeiverenigingen en leden:** Tussen 2018 en 2021 was er een lichte afname van 7 tot 8 procent in het aantal kano- en roeiverenigingen en hun leden. Over een langere periode van ongeveer 10 jaar is het aantal verenigingen en leden vrijwel gelijk gebleven⁵⁷. Het is daarom moeilijk te voorspellen of deze dalende trend zich in de toekomst zal voortzetten.
- **Groter aandeel jongeren die roeien, kanoën en kajaken:** Ten opzichte van 2013 was het aandeel jongvolwassenen tussen de 18 en 34 jaar die in 2021 roeiden, kanoden of kajaken 3 tot 5 procentpunten hoger⁵⁸. In 2021 maakte deze groep bijna 50 procent uit van het totale aantal beoefenaars van deze sporten.

⁵⁵ [Inventarisatie watersportsector \(2012\) Decisio](#)

⁵⁶ [TKBN \(2024\). Kanorecreatie in Nederland](#)

⁵⁷ [CBS Statline \(2023\). Watersportclubs: ledental, activiteiten watersportclubs.](#)

⁵⁸ [NBTC \(2022\). Watersportonderzoek](#)

- **Duurzaam materiaalgebruik:** er is een groeiende vraag naar milieuvriendelijke en duurzame sloepen en kano's. Gebruik van duurzame materialen zoals gerecycled plastic winnen aan populariteit⁵⁹. Een relatief groot deel van de waterrecreanten geeft aan ook bereid te zijn om hier meer voor te betalen.

5.3 Economische betekenis en Brede Welvaart

Economische betekenis van kleine pleziervaart relatief bescheiden

De totale directe en indirecte economische effecten voor Noord-Holland bedragen op jaarbasis iets minder dan 70 miljoen euro. Deze berekening is gebaseerd op de contributie-opbrengsten van leden van roei- en kanoverenigingen, evenals de uitgaven van mensen die een dagtrip maken. In vergelijking met andere wateractiviteiten heeft de kleine pleziervaart een relatief bescheiden economische betekenis.

Tabel 5.4 Directe en indirecte effecten 'kleine pleziervaart'

	Nederland		Noord-Holland	
	Direct	Indirect	Direct	Indirect
Roeien				
Bestedingen dagtochten ⁶⁰	21,4 mln.	10,7 mln.	4,1 mln.	2,0 mln.
Contributie leden roeiverenigingen ⁶¹ (€ 250 per jaar) ⁶²	12,1 mln.	6,0 mln.	2,9 mln.	1,4 mln.
Kanoën / kajakken				
Bestedingen dagtochten ⁶³	33,0 mln.	16,5 mln.	6,6 mln.	3,3 mln.
Contributie leden kano- en Kajakverenigingen (à € 150 per jaar) ⁶⁴	1,5 mln.	0,8 mln.	0,2 mln.	0,1 mln.
Sloepvaren				
Bestedingen dagtochten ⁶⁵	135,1 mln.	67,5 mln.	33,8 mln.	16,9 mln.
TOTAAL	203,1 mln.	101,5 mln.	47,6 mln.	23,8 mln.
TOTAAL: DIRECT + INDIRECT	304,6 mln.		71,4 mln.	

Bron: berekening Decisio op basis van meerdere bronnen

⁵⁹ [Waterrecreatie Nederland \(2023\). Resultaten enquête duurzame waterrecreatie 2023](#)

⁶⁰ Gemiddelde bestedingen per dag (incl. eten/drinken/vervoer) gebaseerd op: NBTC (2022) Watersportonderzoek

⁶¹ Incl. sloeproeien

⁶² [Mulier Instituut \(2024\). Contributiemonitor 2023/2024](#)

⁶³ Gemiddelde bestedingen per dag (incl. eten/drinken/vervoer) gebaseerd op: NBTC (2022) Watersportonderzoek

⁶⁴ Inschatting op basis van verenigingen in Noord-Holland

⁶⁵ Gemiddelde bestedingen per dag (incl. eten/drinken/vervoer) gebaseerd op: NBTC (2022) Watersportonderzoek

Brede welvaartseffecten van 'kleine' pleziervaart in Noord-Holland

Wat zijn de brede welvaartseffecten van 'kleine' pleziervaart voor inwoners en bedrijven in Noord-Holland? In de volgende tabel is ingeschat wat we aan brede welvaartseffecten verwachten. Samengevat betekent 'kleine' pleziervaart (naar verwachting) voor wat betreft brede welvaartseffecten vooral het volgende:

- 'Kleine' pleziervaart leidt tot een bescheiden bijdrage aan de Noord-Hollandse economie en werkgelegenheid. Beoefenaars van 'kleine' pleziervaart geven hun geld uit aan bijvoorbeeld horeca, recreatie en andere diensten in de regio. Hoewel er enige kapitaal- en bestedingsuitstroom naar buiten de provincie zal zijn, kan worden aangenomen dat het merendeel van de economische effecten binnen Noord-Holland blijft.
- 'Kleine' pleziervaart kan leiden tot positieve brede welvaartseffecten op gezondheid en gemeenschap. Roeien en kanoën zijn fysieke activiteiten waar mensen voldoening uit halen en die bijdragen aan hun mentale en fysieke gezondheid. Bovendien beoefenen veel mensen deze sporten in verenigingsverband en gaan gezamenlijk op pad voor een dagtrip, wat bijdraagt aan ontmoeting en gemeenschapszin.
- Tenslotte zijn roeien en kanoën (en sloepvaren in minder mate) activiteiten die geen of beperkte negatieve impact hebben op natuur, klimaat en milieu. Het leidt niet tot emissies en de negatieve impact op natuurgebieden is minimaal.

6. Watersporten

Voor wat betreft waterrecreatie en watersporten gaan we in dit hoofdstuk in op surfspots, waterskiën en wakeboarden, hengelsport, duiksport en schaatsen.

6.1 Huidige stand van zaken

Ruim 20 procent van de surfactiviteiten in Nederland vindt plaats in Noord-Holland

Bij surfspots gaat het voornamelijk om windsurfen, kitesurfen, golfsurfen en foilen. Volgens de site van www.surfspots.nl zijn er nu circa 32 surfspots in de provincie Noord-Holland. Dat is er één minder dan in 2015.

Jaarlijks worden er 896.000 surfactiviteiten/dagtochten gemaakt in Nederland. Hiervan vindt 21 procent plaats in Noord-Holland, bijna een kwart van het totale aantal surfdagtochten in Nederland. Alleen in Zuid-Holland (37 procent) en in Zeeland (22 procent) vinden meer surfactiviteiten plaats. Van de 140.000 surfers in Nederland, woont 18 procent in Noord-Holland.

Verenigingsleven surfspot Noord-Holland blijft achter bij Nederlandse groei

Het aantal surfverenigingen in Noord-Holland is iets gedaald, van 15 verenigingen in 2015 naar 12 nu. Landelijk zijn er volgens het CBS in 2021 circa 210 verenigingen waar men kan surfen. Bij die 210 verenigingen zijn in totaal 34.000 mensen lid. In 2015 waren er in Nederland nog 195 clubs. In de afgelopen jaren is het aantal zeil- en/of surfverenigingen in Nederland dus toegenomen. Het is echter niet duidelijk welk aandeel surfverenigingen in deze stijging hebben, omdat CBS zeil- en/of surfverenigingen onder één noemer rapporteert. Het is dus ook niet duidelijk hoeveel mensen lid zijn van een vereniging om te surfen.

Tabel 6.1 Overzicht kerncijfers surfspots (wind/kite/golf)

	Noord-Holland 2015	Nederland 2015	Noord-Holland 2021	Nederland 2021
Totaal aantal surfverenigingen	15	195**	12	210**
Aantal huishoudens in bezit van surfuitrusting	-	114.000***	-	76.000*
Personen die surfspot beoefenen	-	129.000***	25.200*	140.000*
Totaal aantal activiteiten per jaar	300.000****	900.000****	188.160*	896.000*

Bron: * NBTC, 2022, ** CBS 2021, *** 2013, **** 2010

Noordzeekust en IJsselmeer/Markeermeer populairst onder surfers

De Noordzeekust, IJsselmeer(kust)/Markermeer zijn in Noord-Holland de populairste plekken om te surfen (NBTC, 2022). Surfen heeft dan ook een nauwe band met kustrecreatie (zie hoofdstuk 2). Surfen wordt voornamelijk (52 procent) beoefend tijdens één of meer dagtochten. 27 procent van de surfactiviteiten worden alleen tijdens vakantie beoefend. Voor golfsurfen moet men aan de Noordzee zijn, maar wind-, kite- en foilsurfen kan ook op het IJsselmeer.

Noord-Hollandse Noordzeekust biedt uitstekende surfspots voor golfsurfen

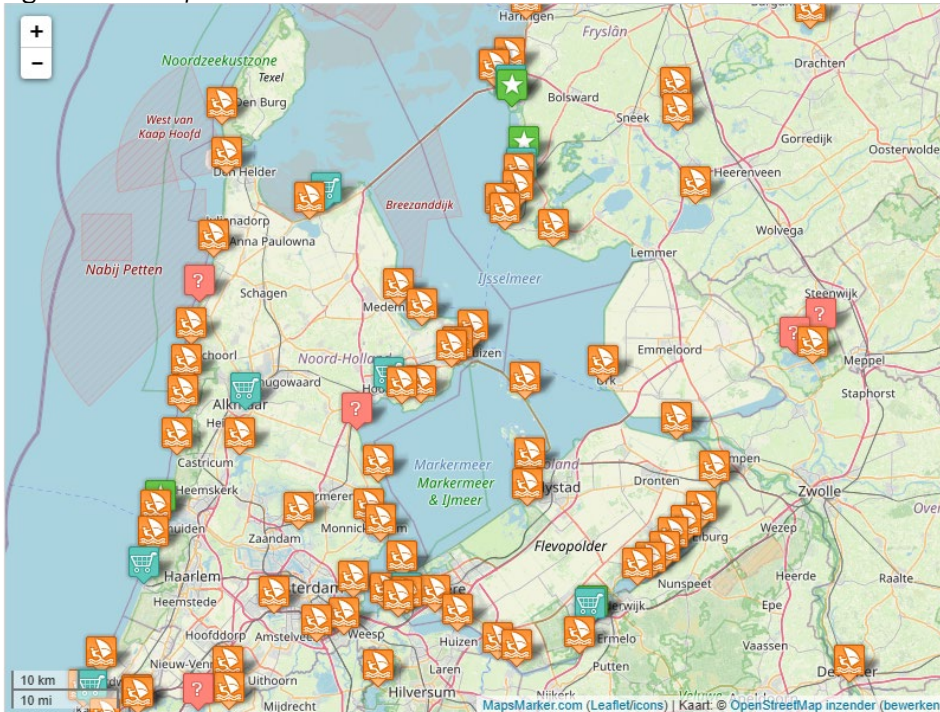
O'Neill schreef in 2023 een blog⁶⁶ over de beste golfsurfspots in Nederland. Ondanks dat Nederland geen naam heeft als internationale surfbestemming, zijn er een aantal plekken waar het hele jaar door gesurft kan worden. Vooral in het najaar en de winter komen de “mooiste swells” aan land in Nederland en is het uitstekend surfen op de Noordzee en Waddenzee. In Noord-Holland worden Zandvoort, Bloemendaal aan Zee, Parnassia, de Noordpier van Wijk aan Zee en de verschillende spots op Texel door O'Neill uitgelicht als goede surfspots voor golfsurfen.

Windsurfers hebben de wind in de zeilen op het IJsselmeer

Voor windsurfen is een meer constante wind en ondiep water nodig. Dat kan soms ook op de Noordzee, maar bijvoorbeeld in de Kop van Holland bij het Lutjesstrand, is een plek met een beschutte ligging die stabiele omstandigheden biedt voor windsurfers van verschillende niveaus. Specifiek bij Lutjestrans wordt ook genoemd dat faciliteiten als een surfcentrum en strandpaviljoens het een populaire windsurfbestemming maakt. Den Helder en Callantsoog worden ook genoemd. Aan het IJsselmeer, bijvoorbeeld bij Medemblik en Hoorn zijn ook verschillende surfcentra voor kitesurfers. Uit het watersportonderzoek (NBTC, 2022) blijkt dat surfers belang hechten aan zwemmogelijkheden, sanitaire voorzieningen en huurmogelijkheden op de surfspot. Daarnaast is het voor 40 procent van de surfers belangrijk dat “aan wal” voldoende parkeermogelijkheden en horeca aanwezig is.

⁶⁶ [O'Neill \(2023, 14 juni\) Surfen in Nederland: Lees alle Tips & Tricks en vind de beste spots!](#)

Figuur 6.1 Surfspots in Noord-Holland

Bron: <https://www.surfspots.nl/>

Suppen is “hot”: mogelijk bij 16 watersportverenigingen in Noord-Holland

Sup staat voor Stand-Up Paddleboarding. Hierbij wordt geen golf of wind gebruikt, maar een peddel om jezelf op een board voort te bewegen. Zoek op “suppen” en de resultaten bevatten bijna allemaal het woord “trend”. We zien in het Watersportonderzoek ook duidelijk dat suppen zijn plek als watersport heeft verworven. In Nederland zijn in 2021 585.000 suppers, die in totaal 2,5 miljoen activiteiten uitvoeren per jaar. 21 procent van die supactiviteiten vindt plaats in Noord-Holland (NBTC, 2022).

In Noord-Holland zijn inmiddels 16 watersportverenigingen die suppen aanbieden, maar er wordt vooral buiten verenigingsverband veel gesupt. 19 procent van het totale aantal suppers in Nederland woont in Noord-Holland. Het Hollands-Utrechts Plassengebied/Groene Hart worden het vaakst genoemd als watersportgebieden die worden bezocht om te suppen. 66 procent van de supactiviteiten vindt plaats tijdens één of meer dagtochten.

Voor 2025 worden verdere ontwikkelingen van de sup sport verwacht. Nauticlink⁶⁷ noemt voorbeelden als de eSUP (een elektrisch aangedreven supboard), vissen vanaf een supboard, fiets-sup, yoga op een supboard en de sup-Elfstedentocht.

Tabel 6.2 Overzicht kerncijfers suppen⁶⁸

	Noord-Holland 2021	Nederland 2021
Totaal aantal verenigingen dat suppen aanbiedt ⁶⁹	16	210**
Aantal huishoudens in bezit van een supboard	n.b.	165.000*
Personen die de supsport beoefenen	111.150*	585.000*
Aantal supactiviteiten per jaar	516.600*	2,46 miljoen*

Bron: * (NBTC, 2022), ** CBS 2021

Minder waterskiën en wakeboarden in Nederland ten opzichte van 2015

De Nederlandse Waterski en Wakeboard Bond (NWWB) onderscheidt 8 disciplines: waterski, wakeboard boot, handiski, blootvoet, wakeboard cable, cableski, skirace en wakeski. Landelijk gezien telt Nederland in 2021 140 watersportclubs voor motorbootvaren en/of waterskiën, een stuk minder dan de 185 verenigingen in 2015. Het aandeel van verenigingen specifiek voor waterskiën is hier niet uit op te maken, omdat CBS motorbootvaren en/of waterskiën onder één noemer rapporteert. Van de 16.000 leden van deze verenigingen weten we dus ook niet hoeveel mensen specifiek lid zijn voor skiën of boarden.

Het totaal aantal waterskiërs/wakeboarders in Nederland is 80.000, die samen goed zijn voor 376.000 dagtochten/activiteiten. Zowel het aantal beoefenaars van deze watersport als het aantal activiteiten is gedaald ten opzichte van 2015. Wat opvalt is dat het aantal huishoudens met een eigen uitrusting wel is gestegen, maar dat meer dan de helft de benodigde uitrusting huurt of leent.

Noord-Holland minder populair voor waterskiën en wakeboarden dan Gelderland en Overijssel

15 procent van de Nederlandse waterskiërs woont in Noord-Holland (NBTC, 2022), en slechts 13 procent van de waterski-activiteiten vindt plaats in Noord-Holland (de meeste activiteiten vinden plaats in Gelderland en in Overijssel). Verspreid over de provincie Noord-Holland zijn verschillende verenigingen (5), kabelbanen (1) en scholen (5) te vinden. De mogelijkheden om te waterskiën bevinden zich op Texel of bij Enkhuizen, Alkmaardermeer, Westeinderplassen en de Loosdrechtse plassen. Van belang voor waterskiërs is dat de locaties voldoende veilig en toegankelijk zijn

⁶⁷ <https://www.nauticlink.com/suppen-wat-is-hot-in-2025/>

⁶⁸ Suppen was geen onderdeel van de vorige verkenning, dus daar maken we geen vergelijking met voorgaande jaren.

⁶⁹ Er is in heel Nederland één Sup organisatie dat een lidmaatschap aanbiedt.

en dat het water en de omgeving schoon zijn. Daarnaast blijkt uit het watersportonderzoek dat sanitaire voorzieningen, een aanlegsteiger, trailerhelling en huurmogelijkheden van belang zijn. Qua voorzieningen aan de wal worden horeca, parkeergelegenheden en de aanwezigheid van een natuur- of recreatiegebied als belangrijk genoemd (NBTC, 2022).

De afname van aantal waterskiërs die we in Nederland als geheel zien, zien we ook terug in Noord-Holland. Uit het watersportonderzoek blijkt dat ruim zestig procent van de waterskiërs tussen de 18 en 34 jaar oud is. Waterskiën is voor de helft van de activiteiten onderdeel geweest van één dagtocht en voor een kwart van de activiteiten werd deze watersport beoefend tijdens een vakantie. Een mogelijke verklaring voor de afname van het aantal watersportactiviteiten is dat de doelgroep bij het wegvallen van de corona-gerelateerde reisverboden tijdens de onderzoeksperiode alleen in het buitenland de sport heeft beoefend en zodoende niet als Nederlandse waterskiër in het onderzoek is opgenomen.

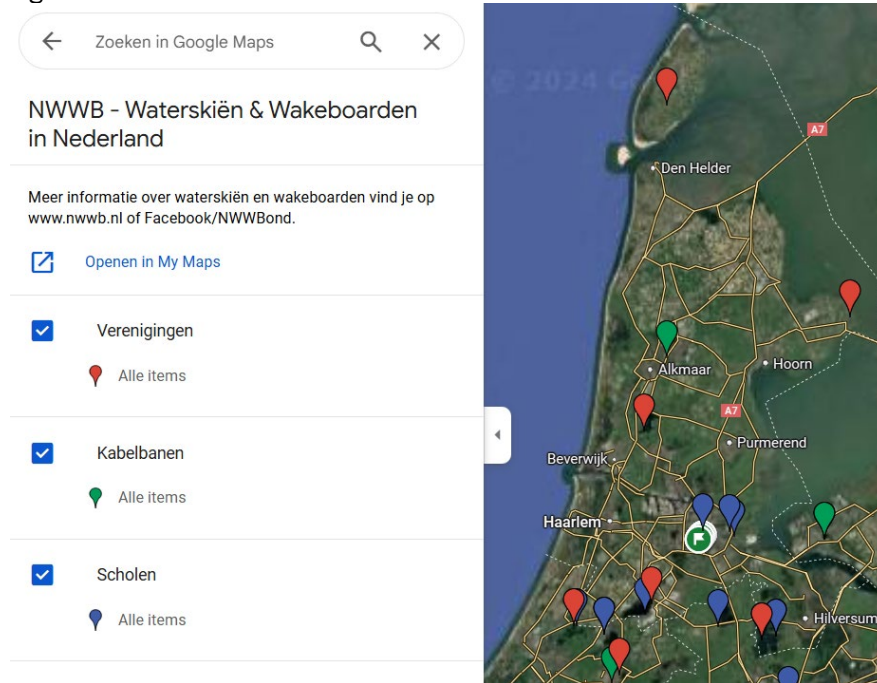
Tabel 6.3 Overzicht kerncijfers waterskiën/wakeboarden

	Noord-Holland 2015	Nederland 2015	Noord-Holland 2021	Nederland 2021
Totaal aantal verenigingen	5*	15*	5*	140**
Aantal huishoudens met eigen uitrusting	-	23.000***	-	25.000***
Aantal waterskiërs en wakeboarders:	20.000****	106.000*****	12.000***	80.000***
Aantal activiteiten en dagtochten	130.000****	630.000	48.880***	376.000***

Bron: * Nederlandse waterski en wakeboardbond, ** CBS (2021), ***NBTC (2022),

**** Kenniscentrum Kusttoerisme (2014)

Figuur 6.2 NWWB locaties in Noord-Holland

Bron: GoogleMaps

Het aantal visverenigingen in Nederland neemt af

In Nederland zijn 726 hengelsportverenigingen aangesloten bij Sportvisserij Nederland, met in totaal 672.764 leden. Sportvisserij Nederland benadrukt dat niet alle sportvissers lid zijn van een vereniging. Tenminste 50.000 sportvissers vissen met een Kleine VISpas, er zijn commerciële visvijvers waar geen lidmaatschap nodig is, en er is een groep 'zwartvissers' die geen geldig visdocument hebben. Volgens onderzoek door KANTAR (2021) hebben in 2020 ruim 1,7 miljoen Nederlanders een of meer keer gevist.

In het watersportonderzoek (NBTC, 2022) is een andere definitie van hengelsport (sportvissen vs. vissen) gebruikt, waardoor die tot andere resultaten komen. Uit het onderzoek door NBTC volgt dat 425.000 personen gevist hebben in 2021. Opvallend is dat 663.000 huishoudens in het bezit is van één of meer visuitrustingen, wat zou betekenen dat veel huishoudens wel de uitrusting hebben maar geen visactiviteiten ondernemen.

Vergelijkbare afname visverenigingen in Noord-Holland zichtbaar, maar aantal activiteiten gestegen

Noord-Holland valt onder Sportvisserij MidWest Nederland. Uit het jaarverslag van 2023 is op te maken dat het aantal hengelsportverenigingen iets is afgenomen.

Eind 2023 waren 94 hengelsportverenigingen aangesloten bij Sportvisserij MidWest Nederland (Sportvisserij MidWest Nederland, 2024), met 153.527 hengelsporters. 13 procent van de Nederlandse vissers woont in Noord-Holland en 26 procent van de Nederlandse visactiviteiten vindt plaats in Noord-Holland. Ten opzichte van 2015 is het aantal vistochten gestegen.

Voor iedere visser wat wils in Noord-Holland

Noord-Holland heeft veel water en biedt daarmee veel verschillende visplekken en visstekken voor verschillende vistechieken⁷⁰. Karpervissen kan onder andere in het Alkmaardermeer en het Markermeer. Uit de kanalen of (uitdagender) het Markermeer of het IJmeer kan witvis gevangen worden. Roofvissen zoals baars, snoekbaars en snoek kan de “straatvisser” onder andere in de centra van grote steden als Alkmaar en Amsterdam bevissen. Forelvissen kan openbaar in Geestmerambacht of in forelvijvers de Ruigenhoek of Toms Creek. Steur kan gevestigd worden in “avonturenvijvers” zoals in Dirkshorn. Naast vissen vanaf de kant is het ook op verschillende plekken mogelijk om een visboot te huren, bijvoorbeeld in 's Gravenland of Medemblik. Dan is er ook nog de mogelijkheid om aan zee te vissen, bijvoorbeeld op zeebaars. Dat kan bijvoorbeeld vanaf de IJmuiderpieren of vanaf het strand.

Een schone omgeving, de waterkwaliteit en de toegankelijkheid van de visstek zijn de belangrijkste aspecten voor vissers. Daarnaast is de aanwezigheid van een vissteiger en voldoende parkeergelegenheid als voorziening van belang (NBTC, 2022).

⁷⁰ <https://www.sportvisbrigade.nl/vissen-in-de-regio/noord-holland/>

Figuur 6.3 De kusttekken top 8 van Sportvisserij Nederland

Bron: [Sportvisserij Nederland 2011](#)

Tabel 6.4 Overzicht kerncijfers hengelsporten

	Noord-Holland 2015	Nederland 2015	Noord-Holland 2021	Nederland 2021
Totaal aantal hengelsportverenigingen	106**	900***	94**	726***
Aantal huishoudens in bezit van eigen uitrusting	-	-	-	663.000*
Aantal vissers	133.552**	595.494***	55.250*	425.000*
Aantal visactiviteiten	2.1 mln. ****	12.9 mln. ****	3.6 mln.*	14.1 mln ***

Bron: * NBTC 2022, ** Jaarverslag Sportfederatie Midwest Nederland (2014 en 2024), *** Sportvisserij Nederland, **** Decisio 2015

Aantal duikverenigingen en -leden neemt landelijk af

De Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB) kent 13.000 leden, 250 clubs en 1.700 duikinstructeurs⁷¹. In vergelijking met 2015 zien we dat 40 clubs zijn verdwenen. Los van de clubs zijn er meer dan 150 duikplaatsen, waarvan veel in de provincie Zeeland liggen. In Nederland zijn volgens het watersportonderzoek 105.000 mensen die duiken. Niet alle duikers zijn dus lid van de NOB en/of een duikvereniging. Per jaar vinden in Nederland zo'n 766.500 duikactiviteiten plaats.

20 procent van de Nederlandse duiken in Noord-Holland

Het aantal duiksportverenigingen in Noord-Holland bedraagt 47⁷². 15 procent van de duikers in Nederland woont in Noord-Holland. Van het totaal aantal duikactiviteiten vindt 21 procent plaats in Noord-Holland. Zeeland is met 39 procent van de duikactiviteiten verreweg de meest populaire provincie in Nederland om te duiken.

Bekende duikplaatsen in Noord-Holland zijn Blijkpolder, Spiegelpolder, Haarlemmermeerse Bos, Toolenburgerplas en 't Twiske. Noord-Holland heeft ook een indoorduiklocatie in de vorm van Duiktoren Triton. In Noord-Holland zijn er ook twee locaties waar vanaf de kant gedoken wordt: in de Noordzee bij de Helderse Zeetuinen en vanaf de Noordpier in IJmuiden. Verder kun je in Noord-Holland duiken in een Meer (Gooimeer) en in duikstekken aan het Noordzeestrand, in de Helderse Zeetuinen en in Noordpier IJmuiden⁷³. Voor duikers is het van belang dat de duikplaatsen de volgende aspecten en voorzieningen bevatten (NBTC, 2022):

- Goede veiligheid op het water
- Goede waterkwaliteit
- Toegankelijk (het water is goed te bereiken)
- Een schone omgeving
- Zwemmogelijkheden
- Sanitaire voorzieningen
- Parkeermogelijkheden

⁷¹ [Nederlandse Onderwatersport Bond \(NOB\)](#)

⁷² Idem

⁷³ [Duikersgids, duikstekken in Noord-Holland](#)

Tabel 6.5 Overzicht kerncijfers duiksporten

	Noord-Holland 2015	Nederland 2015	Noord-Holland 2021	Nederland 2025
Aantal duiksportverenigingen	46**	290*	47*	250*
Aantal huishoudens met eigen uitrusting	-	136.000****	-	145.000***
Aantal duikers	2.600**	15.500**	1.950 ⁷⁴	13.000*
Aantal activiteiten	-	-	160.965***	766.500***

Bron: *NOB, **Decisio 2015, ***NBTC 2022, **** 2013

Alleen schaatsen op natuurijs 'telt' als watersport

De KNSB bestond in 2023 uit 636 verenigingen (waarvan 450 ijsclubs⁷⁵) en 38.906 actieve KNSB-leden. In Noord-Holland zijn vier kunstijsbanen, die overwegend open zijn tussen 1 oktober en 1 april. Schaatsen is pas een watersport op het moment dat het hard genoeg vriest en op natuurijs geschaatst kan worden.

Schaatsen op natuurijs is sinds 2016 erkend als immaterieel cultureel erfgoed. Noord-Holland kent 33 ijsclubs, waarvan de meeste landijsbanen hebben. Dit zijn weilanden die men onder water zet, zodat bij vorst een ijsvloer ontstaat. De klimaatverandering maakt natuurijs echter schaars. De laatste officiële toertocht op natuurijs was in 2012 en in februari 2021 is voor het laatst sprake geweest van de mogelijkheid om op natuurijs (zoals de Loosdrechtse Plassen, niet de landijsbanen) te kunnen schaatsen.

31 schaatsroutes in Noord-Holland – voor het geval dat

De Club van Natuurijs heeft desondanks toertochten en schaatsroutes uitgezet door heel Nederland. In Noord-Holland heeft de Club van Natuurijs 31 verschillende routes uitgezet, voor het geval dat toch natuurijs ontstaat⁷⁶.

⁷⁴ Aantal duikers lid van een vereniging in Noord-Holland is afgeleid van het aantal Nederlandse NOB-leden en het aantal duikers woonachtig in Noord-Holland

⁷⁵ KNSB (Koninklijke Nederland Schaatsbond) is de bond voor alle schaatsdisciplines: langebaan (& kortebaun), shorttrack, marathon, kunstschaatsen, inlineskaten, schoonrijden en natuurijs

⁷⁶ <https://clubvannatuurijs.nl/Toertochten/>

6.2 Trends en ontwikkelingen

Er is een aantal trends en ontwikkelingen binnen de watersporten in Nederland die ook in Noord-Holland zichtbaar (of belangrijk zijn) en die hier kort worden toegelicht:

- **Tijdsbesteding:** Watersport is een belangrijke vorm van vrijetijdsbesteding. Die wordt grotendeels tijdens dagtochten beoefend, maar is ook vaak een onderdeel van vakanties. Met name kitesurfen, golfsurfen en foilen doen het goed, vanwege het sportieve imago en de betaalbaarheid (ook voor jongeren).
- **Nieuwe watersport:** Opvallend is de verdere opmars suppen. Deze sport was in eerdere watersportonderzoeken in opkomst, maar nog geen onderdeel van het onderzoek. Nu heeft de sport een groot aandeel in de beoefende watersporten in Noord-Holland.
- **Mogelijk corona-effect:** Sinds de coronatijd is watersport duidelijk populairder geworden vanwege de positieve invloed op lichaam en geest en de mogelijkheid het buiten verenigingsverband te beoefenen. Met name de groei in visactiviteiten is duidelijk zichtbaar. Watersportverenigingen hebben het echter moeilijk: het aantal verenigingen en aantal leden is gelijk gebleven of gedaald.
- **Klimaatverandering:** Door veranderingen in het klimaat is de kans op schaatsen op natuurijs steeds kleiner. De laatste mogelijkheid om op natuurijs te schaatsen was in februari 2021 op sloten en plassen en in februari 2025 (enkele uren) op landijsbanen. De kans dat in Noord-Holland nog geschaatst kan worden wordt dus ook steeds kleiner.
- **Verandering in recreatiedruk:** In onder andere de Agenda IJsselmeergebied 2050 zijn afspraken vastgelegd over de ontwikkeling van woningen en arbeidsplaatsen die zorgen voor een toenemende druk op het IJmeer en het Gooimeer. Het doel van de Agenda is het vergroten van de samenhang en omgevingskwaliteit van het IJsselmeergebied, waarbij water het verbindende element vormt. Eén van de doelen van de maatregelen die worden genomen om de waterkwaliteit en de natuur in het IJsselmeergebied te verbeteren, is het versterken van recreatiemogelijkheden. Een te verwachten ontwikkeling op basis hiervan is een toename in de kwaliteit en het aantal mogelijkheden voor watersport in Noord-Holland, in ieder geval aan het IJsselmeer. Risico hierbij vormt echter de beperkte ruimte om het aantal recreatiemogelijkheden te ontwikkelen dat passend zou zijn bij de stijging van inwoners en arbeidsplaatsen, met name in of nabij Amsterdam en aan het Gooimeer.
- **Waterplanten en -kwaliteit:** Een risico voor de ontwikkeling van watersport in de provincie is de aanwezigheid/overlast van waterplanten, die toeneemt door de verbetering van de waterkwaliteit, en een beperkte capaciteit en budget om de groei van waterplanten te beheersen.

6.3 Economische betekenis en Brede Welvaart

Economische betekenis van hengelsport en suppen voor Noord-Holland het grootst

Hengelsport heeft zowel in Nederland als in Noord-Holland een grote economische betekenis als het aankomt op watersporten. Opvallend is dat suppen, hoewel dat dus niet in verenigingsverband gebeurt, als tweede belangrijkste sport naar voren komt als we kijken naar economische betekenis. De totale directe en indirecte economische effecten van watersport voor Noord-Holland bedragen op jaarbasis bijna 125 miljoen euro.

Tabel 6.6 Directe en indirecte economische effecten van watersporten in Noord-Holland in euro

	Nederland		Noord-Holland	
	Direct	Indirect	Direct	Indirect
Surfen				
Bestedingen dagtochten	24,2 mln	12,1 mln	5,1 mln	2,54 mln
Contributie leden surfverenigingen (à € 160 per jaar)	5,4 mln	2,7 mln	0,31 mln	0,15 mln
Suppen				
Bestedingen dagtochten	32 mln	16 mln	6,7 mln	3,36 mln
Waterski en wakeboard				
Bestedingen dagtochten	7,9 mln	3,9 mln	1 mln	0,51 mln
Contributie leden waterski – en wakeboardverenigingen (à € 100 per jaar)	1,6 mln	0,80 mln	0,06 mln	0,03 mln
Hengelsport				
Bestedingen dagtochten	225 mln	112,5 mln	58,5 mln	29,2 mln
Contributie leden hengelsportverenigingen (à € 40 per jaar)	26,9 mln	13,5 mln	6,14 mln	3,07 mln
Duiksport				
Bestedingen dagtochten	22,2 mln	11,1 mln	4,7 mln	2,33 mln
Contributie leden duikverenigingen (à € 250 per jaar)	3,3 mln	1,6 mln	0,49 mln	0,24 mln
TOTAAL	348,5 mln	174,2 mln	83 mln	41,5 mln
TOTAAL: DIRECT + INDIRECT	522,7 mln		124,5 mln	

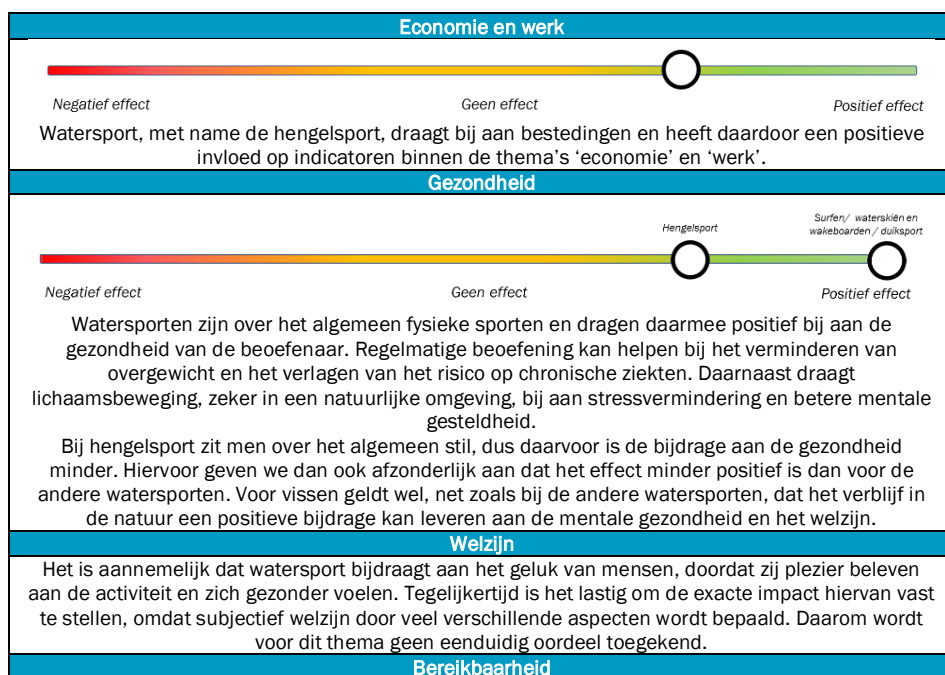
De directe economische effecten zijn ten eerste berekend aan de hand van het aantal dagtochten per sport en de gemiddelde besteding per dagtocht. Daarnaast is een inschatting gemaakt van de contributieopbrengsten per sport. Er is geen onderzoek beschikbaar naar de contributie van watersportverenigingen. Op basis van een korte zoekactie naar contributies bij verschillende watersportverenigingen in Nederland hebben we een aanname gedaan voor de contributie per watersport,

om op basis daarvan een inschatting te maken van de contributiebijdragen per sport.

Involed van watersport op Brede Welvaart bestaat vooral uit het positieve effect op de fysieke en mentale gezondheid van Noord-Hollanders

Wat is het effect van watersport op de brede welvaartseffecten van inwoners en bedrijven in Noord-Holland? In de volgende tabel is ingeschat wat we aan brede welvaartseffecten verwachten. Samengevat betekent de watersport voor wat betreft brede welvaartseffecten vooral het volgende:

- Sport is goed voor lichaam en geest, en draagt daarmee mee aan gezondheid en welzijn van de inwoners van Noord-Holland.
- We zien dat in de huidige situatie bij drie van de vijf onderzochte watersporten minstens 20 procent van de het Nederlandse aantal activiteiten in Noord-Holland plaatsvindt. Een significant deel van de economische en brede welvaartseffecten van die activiteiten komt terecht bij bewoners en bedrijven van de provincie.
- Zoals ook aangegeven in het watersportonderzoek, hebben beoefenaars van de watersporten ook belang bij en behoefte aan zekere voorzieningen op de kant. Die bestedingen werken door naar de economie van de provincie. Watersport levert zodoende een positieve bijdrage aan de Noord-Hollandse economie en biedt werkgelegenheid, vooral in de horeca, detailhandel en vrijetijds- en recreatiesector.

7. Analyse en conclusies

Welke trends en ontwikkelingen spelen momenteel op het gebied van waterrecreatie in Noord-Holland? Deze hoofdvraag van het onderzoek beantwoorden we in dit hoofdstuk aan de hand van de onderliggende onderzoeksvragen, onze overall-analyse en de hieruit voortkomende conclusies.

7.1 Ontwikkeling sub-sectoren waterrecreatie

Wat zijn de geactualiseerde cijfers voor waterrecreatie in de provincie Noord-Holland?

Alle vormen van waterrecreatie in Noord-Holland zijn (sterk) toegenomen

We constateren dat in de afgelopen 5 – 10 jaren alle vormen van waterrecreatie in Noord-Holland (sterk) zijn toegenomen gelet op het aantal passagiers/toeristen en aantal dagtochten/activiteiten.

Vooraf het watertoerisme aan de kust (strandrecreatie en verblijf) en het zeecruise- en riviercruisetoerisme nam fors toe. Daarnaast is vooral ook de ‘kleine’ pleziervaart (zoals sloepvaren, kanoën en roeien) is de afgelopen sterk in populariteit gegroeid.

Tabel 7.1 Belangrijkste ontwikkelingen van de verschillende vormen van waterrecreatie

Sub-sector waterrecreatie	Ontwikkeling(en)	
Kustrecreatie: Kust dagbezoek Kust verblijf	- Noord-Hollandse strand op twee na belangrijkste bestemming van toeristen Miljoenen toeristen bezoeken het Noord-Hollandse strand; zowel uit binnen- als buitenland. Tevens miljoenen toeristische overnachtingen aan de Noord-Hollandse kust (50/50 uit Nederland en buitenland). - Meerdaags buitenlands kustbezoek (in Nederland) tussen 2012 en 2024 verdubbeld; uit Nederland zelf 25 procent toename.	

Sub-sector waterrecreatie	Ontwikkeling(en)	
'Grote' pleziervaart: Jachthavens Motorboten Zeilboten	Aantal jachthavens in Noord-Holland neemt (in bescheiden mate) toe. In 2018 waren er naar verwachting 297 jachthavens in Noord-Holland; in 2018 is dit toegenomen naar 316 (+19 jachthavens). Het aantal ligplaatsen in Nederland en Noord-Holland bleef constant; per 2018 zijn in Noord-Holland ruim 35.000 ligplaatsen	

Sub-sector waterrecreatie	Ontwikkeling(en)	
Cruise- en chartervaart: Zeecruise Riviercruise Chartervaart	- Zee- en riviercruise belangrijke internationale markt; overwegend buitenlandse toeristen bezoeken Noord-Holland - Voor al Amsterdam belangrijkste toeristische bestemming; belangrijke rol Schiphol als 'logistieke hub' voor arriverende/vertrekkende passagiers - Zeecruise ondervindt nog gevolgen van corona; aantal nog niet op niveau van voor 2020 - Riviercruise sterk gegroeid: van 2.000 (2010) naar zo'n 3.700 aanlopen in 2024 - Riviercruise heeft sterke focus op Amsterdam, maar ook forse toename in West-Friesland - Zee- en riviercruise: sterke synergie water-land door (binnen)stadbezoeken en excursies regio en toeristische bestemmingen elders	

Sub-sector waterrecreatie	Ontwikkeling(en)	
'Kleine' pleziervaart: Sloepvaren Kanoën/kajakken Roeien	- De 'kleine' pleziervaart (sloepvaren, kanoën/kajakken en roeien) in Noord-Holland neemt toe Sloepvaren is met circa 1,1 miljoen dagtochten een belangrijke pleziervaartactiviteit. Tevens flinke toename van circa 20 procent (tussen 2013 en 2021) - Vooraf ook kanoën/kajakken is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. In 2021 vinden in Noord-Holland circa 440.000 dagtochten plaats; in 2010 ging het nog om 246.000 dagtochten - Ook roeien is sterk in trek; in 2021 gaat het om zo'n 361.000 dagtochten in Noord-Holland. In 2010 waren dat 252.000	

Sub-sector waterrecreatie	Ontwikkeling(en)	
Watersporten: Surfsporten Suppen Waterskiën & wakeboarden Hengelsport Duiken Schaatsen	- Vooraf hengelsport en suppen zijn in trek en nemen toe Hengelsport is populair; op jaarbasis circa 3,6 miljoen dagtochten. De hengelsport is sinds 2015 sterk gegroeid. In 2015 ging het nog om 2,1 miljoen dagtochten - Noord-Holland, naast Zuid-Holland en Zeeland, belangrijke en aantrekkelijke plek voor surfen; Noord-Holland kent ruim 30 surfspots aan de Noordzee- en IJsselmeerkust. Surfen is een belangrijke watersportactiviteit in Noord-Holland: jaarlijks circa 900.000 surfactiviteiten/dagtochten Suppen is een belangrijke, nieuwe trend: binnen enkele jaren naar 500.000 dagtochten per jaar in Noord-Holland - Vooraf het aantal verenigingen en verenigingsleden is bij meerdere watersporten afgenomen	

7.2 Economische impact

Wat is het geactualiseerd inzicht in economische impact van alle vormen van waterrecreatie?

De totale economische impact van waterrecreatie in Noord-Holland bedraagt naar schatting 6,3 – 6,7 miljard euro op jaarbasis.

Tabel 7.2 Economische impact (direct en indirect) van verschillende vormen van waterrecreatie

Kustrecreatie	Cruise- en chartervaart	'Grote' pleziervaart	'Kleine' pleziervaart	Watersporten
5.162 mln.	412 mln.	570 – 895 mln.	71 mln.	125 mln.
Impact waterrecreatie totaal: 6,3 – 6,7 mld.				

Bron: berekening Decisio op basis van meerdere bronnen

Kustrecreatie: zeer belangrijke bron van inkomsten voor Noord-Holland

Kustrecreatie draagt bij aan miljarden euro's aan directe en indirecte uitgaven in Noord-Holland. Van alle onderzochte vormen van waterrecreatie heeft kustrecreatie veruit de omvangrijkste economische impact. Miljoenen bezoekers, zowel binnenlands als buitenlands, trekken jaarlijks naar de Noord-Hollandse kust voor recreatieve activiteiten en verblijf. Vooral buitenlandse en meerdaagse bezoekers spenderen aanzienlijke bedragen tijdens hun verblijf. Dit resulteert in substantiële inkomsten, wat van groot belang is voor de economie en de werkgelegenheid in de provincie.

Grote pleziervaart en cruisesector leiden eveneens tot veel bestedingen

Activiteiten in de grote pleziervaart en de cruise- en chartervaart zorgen eveneens voor veel bestedingen in Noord-Holland. Hoewel deze inkomsten lager zijn dan die uit kustrecreatie, gaat het nog steeds om honderden miljoenen euro's. Het aantal deelnemers aan deze vormen van waterrecreatie in Noord-Holland is relatief klein, zeker in vergelijking met de kustrecreatie, maar de uitgaven per persoon zijn aanzienlijk. Zo betalen watersporters bijvoorbeeld hoge bedragen voor ligplaatsen of geven passagiers veel geld uit tijdens cruise- en charteractiviteiten.

Kleine pleziervaart en watersport: bescheiden bijdrage aan de regionale economie

Hoewel de economische impact van de kleine pleziervaart en watersport in Noord-Holland minder groot is dan de andere onderzochte vormen van waterrecreatie, dragen deze activiteiten nog steeds bij aan de regionale economie. Jaarlijks bedragen de bestedingen miljoenen tot tientallen miljoenen euro's. Deze uitgaven

bestaan uit kosten voor dagtochten, contributies aan verenigingen en andere gerelateerde bestedingen in de horeca of detailhandel.

7.3 Trends en ontwikkelingen

Wat zijn de relevante trends en ontwikkelingen binnen de verschillende vormen van waterrecreatie?

Duurzaamheid

De stranden en (jacht)havens in de provincie zijn vaandeldragers van inspanningen op het gebied van duurzaamheid. We zien een uitbreiding van het elektrisch laadnetwerk voor pleziervaart en een opkomst van elektrische jachthavens. Ook als het gaat om zeecruises worden stappen gezet op het gebied van vergroening. In de watersporten is ook een groeiende vraag naar duurzaam materiaalgebruik waarneembaar. Ten slotte is het centrum van Amsterdam vanaf 1 april 2025 een uitstootvrije zone, zowel voor verkeer op de weg als op het water.

Brede welvaartsaspecten

De populariteit van sport en bewegen op of in het water neemt toe. Men is zich meer bewust van de positieve effecten van watersporten op lichaam en geest. Het aantal watersportverenigingen en het aantal leden neemt weliswaar af, maar het totaal aantal watersporters neemt over het algemeen toe. Het sociale aspect van samen sporten heeft zich (mogelijk als effect van de coronamaatregelen) ontwikkelt naar andere (meer individualistische) vormen.

Het watergerelateerde toerisme vormt een grote bijdrage aan de economie in de provincie, maar ook de kleine pleziervaart en watersporten dragen bij aan bestedingen en daarmee aan economie en werk in Noord-Holland.

Ten aanzien van ruimte en wonen zien we een spanningsveld ontstaan als gevolg van de verdere verstedelijking van de regio Amsterdam en de krapte die ontstaat in recreatiemogelijkheden in de nabijheid van de stad.

Natuur, milieu en klimaat

Met het aanwijzen van beschermde natuur langs oevers en het handhaven op gedragscodes van waterrecreanten heeft natuurbescherming meer aandacht gekregen. De druk van waterrecreatie op natuur neemt echter toe. De verandering van het klimaat (hogere temperaturen en langere droge perioden) maakt de weeromstandigheden voor waterrecreatie aantrekkelijker en de behoefte van Noord-Hollanders om verkoeling te (kunnen) zoeken groter. Daar staat tegenover dat schaatsen als watersport juist steeds schaarser wordt, omdat de temperatuur

niet ver genoeg meer zakt om plassen en sloten schaatsbaar te maken.

Veranderingen in het klimaat hebben ook effect op de waterkwaliteit en daarmee op de recreatiemogelijkheden. Denk hierbij aan de groei van waterplanten of het ontstaan van blauwalg, juist op plekken waar men tijdens hitte graag verkoeling zoekt.

Synergie tussen land- en waterrecreatie

Door de afname van bootbezit gaan jachthavens meer nevenactiviteiten aanbieden waarbij de verblijfsbeleving van belang is of een combinatie mogelijk wordt van een bezoek aan een stedelijk gebied tijdens een vaarvakantie.

Overige trends en ontwikkelingen

De toeristische druk op (delen van) Noord-Holland is hoog en neemt naar verwachting verder toe. Daarbij valt specifiek op dat aan de kust een steeds groter deel van de meerdaagse vakanties in huisjesparken wordt doorgebracht. Waterrecreatie wordt door apps met waterkaarten, vaarweginformatie of verhuur van materialen makkelijker gemaakt en innovaties maken nieuwe watersporten mogelijk, zoals suppen of foilen. Voor riviercruises is een verschuiving te verwachten van Amsterdam naar de rest van de provincie, nu Amsterdam deze aan banden legt. In de chartervaart zien we het aantal schepen al verder afnemen en naar de particuliere markt verdwijnen.

7.4 Brede Welvaart

Kleinschalige waterrecreatie leidt tot positieve brede welvaartseffecten Noord-Hollanders

Hoewel de economische impact van kleinschalige waterrecreatie niet de belangrijkste is, leiden deze activiteiten tot diverse brede welvaartseffecten waar Noord-Hollanders baat bij hebben. In tegenstelling tot andere vormen van waterrecreatie, worden deze activiteiten voornamelijk door Noord-Hollanders zelf beoefend. Het gaat vaak om fysiek uitdagende activiteiten zoals roeien, surfen, kanoën en suppen, die vaak gezamenlijk en in verenigingsverband plaatsvinden. Hierdoor ontmoeten mensen elkaar en vullen ze hun vrije tijd op een plezierige manier in. Daarnaast is de impact van deze activiteiten op natuur, klimaat en milieu minimaal.

Economisch waardevolle activiteiten binnen de waterrecreatie leiden vaak tot ongewenste neveneffecten

De vormen van waterrecreatie in Noord-Holland met de grootste economische impact leiden vaak niet tot positieve welvaartseffecten. Sterker nog, ze kunnen zelfs ongewenste neveneffecten veroorzaken. Kustrecreatie trekt grote groepen

toeristen aan, gedeeltelijk van buiten de provincie, wat een aanzienlijke belasting kan vormen voor het milieu, de biodiversiteit en de lokale verkeersdrukte. Ook kunnen de grote groepen toeristen lokale gemeenschappen en de sociale cohesie beïnvloeden. Bovendien dragen cruise- en chartervaart bij aan schadelijke emissies, die afhankelijk zijn van de brandstof die de schepen gebruiken.

7.5 Benchmark andere provincies

Verschillen en overeenkomsten in de beoefening van waterrecreatie

De mate waarin bepaalde vormen van waterrecreatie worden beoefend, verschilt per provincie. We hebben de waterrecreatie-activiteiten in Noord-Holland vergeleken met die in Zuid-Holland, Utrecht, Zeeland en Friesland:

- **Kustrecreatie:** de kern van de Nederlandse kustrecreatie is gelegen in de provincies Noord- en Zuid-Holland. Daarna spelen Zeeland en Friesland (Waddeneilanden) een beperktere rol in kustrecreatie.
- Zee- en riviercruise en chartervaart: naast Amsterdam en IJmuiden is Rotterdam (Zuid-Holland) de belangrijkste aanloopstad voor **zeecruiseschepen** (2023: 115 zeecruiseschepen) in Nederland. De Noord-Hollandse riviercruisemarkt is het omvangrijkst met circa 3.600 aanlopen. Daarnaast is Nederland Rotterdam den belangrijke aanloophaven voor **riviercruiseschepen**. Rotterdam ontvangt jaarlijks naar schatting 700 tot 800 riviercruiseschepen per jaar. Naast Rotterdam is ook zuidwestelijke delta/Zeeland in Nederland een belangrijke riviercruisebestemming. De **chartervaart** is vooral van belang in Noord-Holland en Friesland.
- Ten opzichte van andere provincies (met uitzondering van Friesland) ligt het aantal activiteiten in Noord-Holland met de **kajuit-zeilboot** relatief hoog. Van de Nederlanders die deze activiteit gedaan heeft, deed ongeveer de helft dit in Noord-Holland⁷⁷.
- Het aandeel van alle waterrecreatie-activiteiten in Noord-Holland is vergelijkbaar met dat van Zuid-Holland. **Roei- en surfactiviteiten** vinden echter relatief veel plaats in Zuid-Holland ten opzichte van Noord-Holland. Het aandeel van de meeste watersportactiviteiten dat plaatsvond in Noord-Holland en Zuid-Holland ligt hoger dan in Friesland, Zeeland en Utrecht.
- Activiteiten met de **kajuit-zeilboot**, **kajuit-motorboot** en **open zeilboot** vonden relatief veel plaats in Friesland. Dit is voor een belangrijk deel te verklaren door de vele meren in en rond Friesland.
- **Duiken** vindt relatief veel plaats in Zeeland. De Oosterschelde en Grevelingen worden beschouwd als hotspots voor duikactiviteiten.

⁷⁷ Watersportonderzoek (2021)

Pijlers provinciaal beleid waterrecreatie

Provincies geven vorm aan waterrecreatie door middel van hun beleid. Sommige provincies hebben een uitgebreide visie op dit thema opgesteld, terwijl andere provincies dit kort benoemen in hun coalitieakkoord en/of andere beleidsdocumenten. We belichten hier de belangrijkste pijlers van de vier 'benchmark-provincies':

- **Zuid-Holland:** in haar coalitieakkoord geeft de provincie Zuid-Holland aan dat de provincie waterrecreatie stimuleert door betere verbindingen en recreatievaart⁷⁸. Er komt extra groen en water, en de toegankelijkheid van het landelijk gebied blijft gewaarborgd. Recreatieve netwerken, zoals voor varen, worden beheerd en uitgebreid. Bovendien kent Zuid-Holland een subsidieregeling voor 'Waterrecreatie projecten'⁷⁹. Het doel van deze regeling is om gastvrij en beleefbaar water te stimuleren, werken aan een slim, aantrekkelijk en veilig waternetwerk van hoge kwaliteit en een goede balans tussen waterrecreatie en natuur en milieu. Geld wordt bijvoorbeeld toegekend aan activiteiten die bijdragen aan betere waternetwerken of de aanschaf van kleine vaartuigen.
- **Friesland:** de provincie Friesland beschouwt het water als bepalend onderdeel van haar landschap. Waterrecreatie is hier een belangrijk onderdeel van. De provincie heeft dan ook een provinciale gebruiksvisie⁸⁰ opgesteld waarin de visie op waterrecreatie is beschreven. Hierin zijn vijf hoofdprincipes toegelicht. (1) onderscheiden in **duurzame waterrecreatie** (2) koesteren wat de provincie heeft, terwijl zij **voortvarend ontwikkelt** wat er komt (3) oog voor waterrecreatie leidt tot betere oplossingen voor **grote maatschappelijke opgaven** (4) waterrecreatie is een wezenlijk onderdeel van de **Friese leefomgeving** (5) **niet alles kan overal** in Friesland.
- **Zeeland:** In het algemeen geeft de provincie Zeeland aan water, sport en gezondheid belangrijk te vinden en hierin te willen investeren⁸¹. De Zeeuwse provinciecoalitie vindt recreatie een belangrijke economische factor, maar het moet wel in balans zijn met belangen van de inwoners. De provincie zet bovendien in op diversiteit van het aanbod en seizoensverlenging.
- **Utrecht:** De coalitie zet in⁸² op voldoende groen, natuur, recreatie, water en voorzieningen in en om steden en dorpen. Dit omvat schoon en veilig zwemwater en voldoende sportlocaties, ook buiten. Bij dijkversterkingen en

⁷⁸ [Waterrecreatie \(2023\). Rol \(water\)recreatie in provinciale coalitieakkoorden](#)

⁷⁹ [Provincie Zuid-Holland \(2023\). Recreatie, sport en gezondheid, subsidie Waterrecreatie projecten](#)

⁸⁰ [Witteveen en Bos \(2023\). Gebruiksvisie Waterrecreatie Fryslân 2050. In opdracht van de provincie Fryslân](#)

⁸¹ Waterrecreatie (2023). Rol (water)recreatie in provinciale coalitieakkoorden

⁸² Waterrecreatie (2023). Rol (water)recreatie in provinciale coalitieakkoorden

waterschapprogramma's worden kansen benut voor landschap, natuur, recreatie en erfgoed.

De voorbeelden van andere provincies laten zien dat waterrecreatiebeleid vaak wordt geïntegreerd met andere beleidsgebieden, zoals recreatie, landschap en sport. Daarnaast wordt waterrecreatie in samenhang bekeken met andere ontwikkelingen. Het mag niet ten koste gaan van, of moet zelfs een versterkende werking hebben op, natuur, milieu, erfgoed en volksgezondheid. Waterrecreatie wordt daarom nadrukkelijk in verband gebracht met maatschappelijke opgaven.

Tenslotte wordt op provinciaal niveau integraal nagedacht over kansen voor waterrecreatie, bijvoorbeeld door het creëren van waternetwerken en provinciale verbindingen.

7.6 Rol/positie Amsterdam binnen waterrecreatie

Hoe onderscheidt de regio Amsterdam zich op het vlak van waterrecreatie ten opzichte van andere Noord-Hollandse regio's?

Op het vlak van Amsterdam manifesteert zich vooral een onderscheid tussen Amsterdam en andere Noord-Hollandse regio's als het gaat om:

- **Druk van zee- en riviercruise op Amsterdam:** de toeloop van het aantal zeecruiseschepen (ruim 100 per jaar) en riviercruiseschepen (bijna 2.000) in Amsterdam is fors; het hieraan gerelateerde vervoer met touringcars is navenant omvangrijk. Vanwege deze toeristische druk is Amsterdam van plan om het aantal zee- en riviercruiseschepen dat Amsterdam aandoet in te perken naar maximaal 100 zeecruiseschepen en maximaal 1.150 riviercruiseschepen. Het te verwachten gevolg hiervan is dat rederijen de komende jaren alternatieve aanlandingshavens nabij Amsterdam zullen gaan opzoeken om hun passagiers alsnog naar de toeristische bestemmingen van Amsterdam te verplaatsen (of op zoek gaan naar een geschikte locatie nabij Amsterdam waar een rederij een eigen kade kan ontwikkelen). Het ligt voor de hand dat de zeecruise uitwijkt naar IJmuiden en Rotterdam. De riviercruise zal waarschijnlijk zoveel als mogelijk uitwijken naar de havens in Zaandam, Haarlem, Huizen, Lelystad en West-Friesland; zelfs uitwijk naar Rotterdam is aannemelijk. De te verwachten uitwijk van riviercruiseschepen zal leiden tot meer busbewegingen en over langere afstand(en); voor belangrijk deel van en naar de Noord-Hollandse regio nabij Amsterdam.
- **Grotere vraag naar recreatieve voorzieningen als gevolg van toenemende verstedelijking Amsterdam/Oostflank MRA:** alleen al in de Oostflank MRA worden naar verwachting tot 2040 +80.000 woningen toegevoegd. Daarnaast

vindt in/nabij Amsterdam, zoals bijvoorbeeld IJburg, verder verstedelijking (en een daarmee gepaard gaande toename van het aantal inwoners) plaats. Meer inwoners, vooral in het gebied Amsterdam/Almere zal de komende jaren de vraag naar recreatieve voorzieningen, waaronder watergerelateerd, doen toenemen. Het ligt daarbij voor de hand dat vooral meer voorzieningen en faciliteiten nodig zullen zijn als het gaat om sloepvaren, 'kleine' recreatievaart zoals kanoën en diverse watersporten zoals surfen en suppen.

- **Inperken uitstoot van vaartuigen:** Amsterdam zet de toon door in toenemende mate te eisen dat uitstoot van vaartuigen wordt beperkt en niet meer is toegestaan. Zo stelt Amsterdam al eisen voor wat betreft het gebruik van walstroom (in plaats van dieselgeneratoren) door zeecruise- en riviercruiseschepen. Daarnaast geldt vanaf april 2025 dat het centrumgebied een uitstootvrije zone is voor pleziervaartuigen. Wij verwachten dat Amsterdam hiermee trendsettend is voor een verdere verduurzaming in de waterrecreatie. Walstroom voor riviercruiseschepen is in veel andere havens ook al de norm.

7.7 SWOT-analyse waterrecreatie Noord-Holland

Wat zijn toekomstige uitdagingen op het vlak van waterrecreatie voor de provincie Noord-Holland?

Noord-Hollands beleid voor waterrecreatie en -toerisme droeg bij aan algehele (kwantitatieve en kwalitatieve) ontwikkeling

Waterrecreatie en -toerisme ontwikkelden zich in de afgelopen 10-15 jaar sterk positief. De uitgangspositie is altijd gunstig geweest doordat Noord-Holland een divers en omvangrijk wateraanbod heeft als het gaat een 'zoete' en 'zoute' kust, waterwegen, havensteden, toeristische/recreatieve bestemmingen en havens. Recreatie en toerisme heeft de afgelopen jaren (in omvang) een vlucht genomen, en waterrecreatie en -toerisme in Noord-Holland gingen hierin mee. Het consistente Noord-Hollands beleid (meerdere subsidieregelingen, investeringen, recreatiegebieden) droegen hieraan bij. Het beleid heeft, naar verwachting, de positieve ontwikkeling ondersteunt en mede vooruitgeholpen en zodoende bijgedragen aan een (forse) economische impact en miljoenen recreatieve en toeristische activiteiten op of aan het water; Noord-Holland heeft mede hier een sterk en aansprekend imago als watersport provincie in Nederland.

Noord-Holland floreert als dé provincie van waterrecreatie en -toerisme

Noord-Holland is een waterrecreatie en -toerisme provincie bij uitstek. De kracht van Noord-Holland op het gebied van waterrecreatie en -toerisme zit voornamelijk in (sterkten):

- Noord-Holland heeft een zeer aantrekkelijke (zoute en zoete) kustzone met een breed aanbod aan voorzieningen (horeca), sportfaciliteiten en toeristische/recreatieve activiteiten. Daarnaast kent Noord-Holland een zeer diverse aanbod van meren en plassen, sloten en kanalen, havens en interessante toeristische en recreatieve bestemmingen.
- Noord-Holland kent, als enige provincie in Nederland, een zeer divers aanbod van alle vormen van waterrecreatie en -toerisme.
- Vooral kustrecreatie en de 'grote' pleziervaart hebben een forse economische impact en zijn daarmee van belang voor de economie en werkgelegenheid in Noord-Holland.

Ook sprake van meerdere, belangrijke aandachtspunten als het gaat om waterrecreatie en -toerisme in Noord-Holland

Ondanks een florerend aanbod van waterrecreatie en -toerisme is ook sprake van meerdere, belangrijke aandachtspunten (zwakten):

- Net als op veel andere plekken in Nederland kampt (ook) Noord-Holland met een (soms te) hoge druk op toeristische en recreatieve voorzieningen en bestemmingen op piekmomenten als gevolg van toenemend(e) recreatie en toerisme van Noord-Hollanders, andere Nederlandse en internationale gasten.
- Er is op piekmomenten sprake van overlast de hotspots voor waterrecreatie en -toerisme (met onder negatieve effecten op het vlak van geluid, afval, veiligheid, etc.).
- Er is nog sprake van veel verbrandingsmotor gerelateerde waterrecreatie met emissies en daaraan gerelateerde gezondheids- en leefbaarheidseffecten als gevolg.
- Aantal verenigingen en leden op het vlak waterrecreatie neemt af.

Nog legio kansen voor waterrecreatie en -toerisme in Noord-Holland

We zien nog vele kansen voor waterrecreatie en -toerisme in Noord-Holland als het gaat om:

- Nog steeds groeiende vraag op het vlak van vrijetijdsbesteding, recreatie en toerisme.
- Ligging Noord-Holland biedt blijvend (nieuwe) mogelijkheden voor waterrecreatie: strand, kust, plassen en meren, sloten en kanalen, etc.
- De nabijheid van Amsterdam (en Schiphol) biedt binnen de context van een blijvende toename van recreatie en toerisme, ook in de toekomst (meer) mogelijkheden op het vlak combinatiebezoek.
- Toenemende vergrijzing aan de vraagkant: door vergrijzing zijn er nu (steeds) meer toeristen/recreanten met relatief en absoluut meer vrije tijd en geld.
- De brede tendens van verduurzaming leidt ook de komende jaren tot nieuwe kansen voor waterrecreatie, zoals bijvoorbeeld op het vlak van elektrische

aandrijving en nieuwe vormen van waterrecreatie/toerisme die hiervan gebruik maken.

- Verdere digitalisering, bijvoorbeeld aan de hand van nieuwe, slimmere apps zal in de toekomst alle vormen van waterrecreatie en -toerisme meer toegankelijk maken voor een breder publiek (denk bijvoorbeeld aan: waterkaarten, vaarweginformatie, verhuur op afstand, etc.).

Zicht op meerdere bedreigingen

Er zijn meerdere bedreigingen waar de waterrecreatie en -toerisme zo goed als mogelijk mee om dient te gaan. Het gaat dan vooral om:

- Klimaatverandering leidt tot toename van onder meer blauwalg en waterplanten en daarmee tot een beperkte toegang tot waterrecreatiegebieden.
- Groei van waterrecreatie leidt tot toenemende druk op natuur, biodiversiteit, (gelet op uitstoot, zwerfafval)
- Identiteit kustplaatsen onder druk door tijdelijke bewoning en (soms) leegstaande vakantiehuizen
- Ruimte is schaars: er zijn meerdere maatschappelijke opgaven (bijvoorbeeld op het vlak van mobiliteit, woningbouw, duurzame energie, werklocaties, etc.) die ervoor zorgen dat ruimte schaars is. Dit leidt tot een beperkte(re) uitbreidingsruimte voor waterrecreatie.

Wat is, met het oog op het uitvoeringsprogramma 2026 – 2030, een logische afbakening van waterrecreatie?

Gelet op de uitkomsten van het onderzoek is het te overwegen om voor waterrecreatie en toekomstig beleid een tweedeling aan te brengen voor:

- hoofdzakelijk **door toerisme gedreven vormen van waterrecreatie**, te weten strandrecreatie en zee- en riviercruise omdat deze typen waterrecreatie met elkaar gemeen hebben dat ze:
 - een forse economische impact hebben en daarmee tot veel werkgelegenheid in Noord-Holland leiden
 - grotendeels gedreven worden door binnenlandse en buitenlandse toeristen van buiten de provincie Noord-Holland
 - tot aanzienlijke negatieve welvaartseffecten leiden door de omvangrijke druk en vervuiling (met name emissie van uitlaatgassen)
- hoofdzakelijk **door recreatie en vrije tijdsbesteding gedreven vormen van waterrecreatie**, te weten de watersporten en de 'kleine' pleziervaart omdat dit vormen van waterrecreatie zijn die in belangrijke mate gedreven worden door de inwoners uit de provincie Noord-Holland. Het ligt voor de hand om hierin ook de 'grote' pleziervaart mee te nemen.

De insteek vanuit de provincie Noord-Holland binnen deze tweedeling zou dan gericht zijn (respectievelijk):

- vooral vanuit economische opzicht: op behoud en ontwikkeling van werkgelegenheid, regelgeving en handhaving (om negatieve effecten tegen te gaan) en spreiding van toeristische drukte
- vooral vanuit maatschappelijk opzicht: het behoud en verder ontwikkelen van faciliteiten, samenwerking en netwerken ten gunste van de meer recreatieve vormen van waterrecreatie.